

Miljöförvaltningen
Tjänsteskrivelse till miljö- och hälsoskyddsnämnden

Datum:
2020-11-25

Diarienummer:
MHN-2020-248

Handläggare:
Kristin Svensson

Rev MHN AU 8 dec

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens
sammanträde 16 december 2020

Verksamhetsplan och budget 2021

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslås besluta

att fastställa miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsplan och budget 2021.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Målet är ett friskt och tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart. Nämndens arbete utgår från att den som bedriver en verksamhet som påverkar staden och miljön även ska ta ansvar för effekterna av den påverkan. De som bedriver tillsynspliktig verksamhet ska få den tillsyn som behövs för att skydda människors hälsa och miljön och ska även betala för den tillsynen. Men även ges förutsättningar och stöd för att göra rätt.

Mål och budget 2021 med plan för 2020-2023 har utöver nio inriktningsmål fyra fokusområden för planperioden:

- Jobb och företagande
- Likvärdig skola
- Trygghet
- Fossilfritt 2030

Nämnden är träffade av alla fyra fokusområden och särskilt av Fossilfritt 2030 där nämnden bidrar genom sitt grunduppdrag som tillsynsmyndighet. I tillsynen av miljöfarlig verksamhet behandlas bland annat frågor kring energieffektivitet och utsläpp av klimatpåverkande gaser.

Kommunfullmäktige har beslutat att tilldela miljö- och hälsoskyddsnämnden ett riktat tillskott för stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan. Tillskottet är nivåpåverkande och är 500 tkr 2021 och utökas 2022 med ytterligare 500 tkr. Det innebär att det riktade tillskottet från och med 2022 är 1 000 tkr. Nämnden ser behov av att inleda ett långsiktigt arbete för att öka kunskapen och stärka nämndens tillsyn av verksamheter som bedrivs i strid med gällande lagar

och regler och med koppling till organiserad brottslighet. Under 2021 är det första steget att utreda vilka behov som finns och hur dessa kan hanteras. Det kan till exempel handla om kompetenshöjning på förvaltningen kring verksamheter med koppling till organiserad brottslighet, öka kontaktvägarna och samverka inom kommunen och andra myndigheter och att avsätta resurser till en samordnande funktion i trygghetsfrågor för att stärka nämndens förmåga att möta denna typ av frågor.

Kommunfullmäktige har för 2021 beslutat att tilldela miljö- och hälsoskyddsnämnden en tidsbegränsad satsning på 500 tkr för att stödja nämnden i utvecklingen och införandet av ett nytt systemstöd för miljö- och hälsoskyddstillsyn.

Inom sitt grunduppdrag som tillsynsmyndighet kommer nämnden under 2021 fortsätta att prioritera fyra viktiga områden som den ser kan göra stor skillnad för kommunens invånare och stadens utveckling: hållbar samhällsbyggnad, bättre vattenmiljöer, giffria och slutna kretslopp och god och jämlik hälsa.

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1. Verksamhetsplan och budget 2021

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Miljö- och hälsoskyddsnamnden

Dokumentansvarig:
Förvaltningsdirektör

Datum:
2020-12-16

Diarienummer:
MHN-2020-248

Verksamhetsplan och budget 2021 – 2023

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Innehåll

Inledning.....	3
Nämndens uppdrag.....	3
Omvärld och förutsättningar	4
Politisk plattform	6
Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget.....	8
Begrepp som används i verksamhetsplanen	9
Inriktningsmål	10
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 1 Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi.....	10
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i	12
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande	13
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 4 Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet.....	17
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete	19
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 6 Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande.....	20
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 7 Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet.....	21
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället.....	22
Kommunfullmäktiges inriktningsmål 9 Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala	24
Budget 2021.....	26
Bilaga 1 Styrdokument	28
Bilaga 2 Uppföljningsplan	29
Bilaga 3 Nämndens indikatorer	30
Bilaga 4 Tillsynsplan enligt miljöbalken.....	32
Miljöskydd.....	33
Hälsoskydd	34
Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd	35
Bilaga 5 Kontrollplan för livsmedelskontrollen	37
Bilaga 6 Tillsynsplan enligt alkohollagen.....	53
Bilaga 7 Hållbarhetsperspektiven och de nationella miljö kvalitetsmålen.....	55

Inledning

Nämndens uppdrag

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, lotterilagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Arbetet bedrivs genom tillsyn, tillståndsprövning, kontroll och förrättningar. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Verksamhetsområden

Miljöförvaltningens verksamhet delas upp i åtta verksamhetsområden:

- Miljöskyddstillsyn
- Enskilt vatten och avloppstillsyn
- Hälsoskyddstillsyn
- Områdesskydd
- Samhällsbyggnad och miljöövervakning
- Kommunala lantmäterimyndigheten
- Livsmedelskontroll
- Tillståndsenheten

Förutom de åtta verksamhetsområdena (som organiseras i fyra avdelningar) finns en administrativ enhet samt två verksamhetsutvecklare som stödjer förvaltningens övergripande arbete. Dessutom finns stabsfunktioner från kommunledningskontoret knutna till miljöförvaltningen som stödjer med registratur, nämndsekretariat, kommunikation, ekonomi, HR och IT.

Tillsynsplan

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fattar varje år, i samband med verksamhetsplanen, beslut om årliga tillsynsplaner för miljöskydd, hälsoskydd, enskilt vatten och avlopp, områdesskydd och livsmedelskontrollen.

Tillsyn enligt miljöbalken

Enligt Miljötillsynsförordningen (SFS 2011:13) ska det hos en operativ tillsynsmyndighet finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Syftet med behovsutredningen är att åskådliggöra det sammanvägda behovet av tillsyn för att klara uppdraget enligt reglementet och främja en hållbar utveckling.

Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov samt minst en gång varje år. Myndigheten ska dessutom för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på tillsynsbehovsutredningen. Tillsynsplanen för 2021 finns i bilaga 4.

Kontroll enligt livsmedelslagen

I livsmedelslagen anges att kontrollmyndigheten ska ha den kompetens och de resurser som krävs för att utföra kontroll så att lagstiftningen följs inom alla led i livsmedelsproduktionen. Kontrollen ska vara utformad för att säkerställa likriktning och kvalitet. För att klara kraven i lagstiftningen är det viktigt att den operativa kontrollmyndigheten beskriver behovet av offentlig kontroll inom livsmedelskedjan. Kraven på kontrollen finns bland annat i EU-parlamentets och Rådets förordning nr 882/2004. Den operativa kontrollmyndigheten ska ta fram en årlig kontrollplan (LIVSFS 2016:12). Kontrollplanen för 2021 finns i bilaga 5.

Tillsyn enligt alkohollagen

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Enligt alkohollagen ska varje kommun fastställa en tillsynsplan vilken ska redogöra för kommunens planerade tillsynsarbete. En tillsynsplan enligt alkohollagen behandlar främst den yttre tillsynen. Dock utgör den yttre tillsynen endast 10 procent av tillståndsenhetens arbetstid. Av det samlade tillsynsarbetet är den yttre tillsynen ett komplement till förebyggande tillsynsarbete och inre tillsyn. Tillsynen syftar till att kontrollera att alkohollagens regelverk följs. Tillsynsplanen för 2021 finns i bilaga 6.

Omvärld och förutsättningar

2015 antog FN:s generalförsamling en resolution med 17 globala mål för en bättre värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling. Det är en handlingsplan för människornas och planetens välbefinnande där de tre dimensionerna av hållbar utveckling - den miljömässiga, den sociala och ekonomiska, är lika viktiga. De 17 globala hållbarhetsmålen är integrerade i kommunfullmäktiges inriktningsmål. Sveriges miljömål omhändertar nationellt den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

Nämnden bidrar till de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljö kvalitetsmålen genom sitt grunduppdrag med tillsyn, kontroller, tillståndsprövningar och förrättningar. Genom att kontrollera att bland annat miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen och lagen om tobak och liknande produkter följs minskar utsläppen av miljöskadliga ämnen, maten blir tryggare att äta och folkhälsan blir bättre. Genom ett effektivt, rättsäkert och serviceinriktat arbete kan nämnden ge alla tydliga förutsättningar och bidra till likvärdiga konkurrensvillkor. Genom tydlig och lättillgänglig information ger nämnden alla invånare förutsättningar att göra rätt. Detta beskrivs närmare i bilaga 7.

Uppsala är en del av en omvärld som förändras snabbt. Vårt samhälle påverkas av ett antal globala trender som har sin grund i förändringar i befolkningens sammansättning, förändrade värderingar, teknikutveckling, globalisering och klimatförändringar. Kommunen har i sin globala omvärldsanalys identifierat nio regionala trender som påverkar Uppsalas möjligheter till att bli en ekologisk, socialt och ekonomiskt hållbar kommun.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har prioriterat fyra av dessa regionala trender som extra relevanta och med störst påverkan på nämndens verksamhet. Dessa är:

- Miljö- och klimatförändringar
- Ökat fokus på livsmiljö och boende
- Ökad digitalisering
- Förändrade kompetens- och utbildningsbehov

Utifrån de fyra regionala trenderna och nämndens egen omvärlds- och riskanalys har miljöförvaltningen prioriterat några strategiskt viktiga frågor 2019-2021 för att stå rustad inför kommande utmaningar:

- **Kompetensförsörjning**
För att vara en attraktiv arbetsgivare har förvaltningen arbetat fram en kompetensförsörjningsplan med aktiviteter för de närmaste åren för att attrahera ny kompetens, effektivisera rekryteringen, utveckla kompetensen och behålla kompetens över tid. Förvaltningen fortsätter att fokusera på arbetsmiljöfrågor så som ett närvarande ledarskap och goda organisatoriska förutsättningar.
- **Resurseffektivisering**
Förvaltningen fortsätter arbetet med att se över och utveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen genom att utveckla redovisningen av tid och förbättra uppföljningen av redovisad tid. Genom nya digitala verktyg får vi bort administrativa uppgifter och pappershantering.
- **Systematiskt kvalitetsarbete**
Förvaltningen behöver fortsätta utvecklingen av sin styrning och uppföljning för att kunna möta de ökade kraven på effektivisering. Förvaltningen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fastställda riktlinjer och för att skapa ordning och reda bland styrdokument och rutiner.
- **Service och bemötande**
För att upprätthålla de goda kundrelationerna och öka kundnöjdheten kommer fokus bland annat ligga på att utveckla kundlöften, utveckla e-tjänster och se över informationskanaler in till förvaltningen. Förvaltningen kommer att fortsätta att förbättra information på webben och se över informationsblad. Förvaltningen kommer samverka med kommunens nya kontaktcenter för att utveckla samarbetet.
- **Beredskap**
För att ytterligare förstärka förvaltningens beredskap inför eventuella kommande kriser med till exempel värme, torka, utsläpp och översvämningar kommer förvaltningen upprätthålla den nya operativa beredskapsorganisationen samt fortsätta delta i krisövningar.
- **Digitala verktyg och arbetssätt**
För att effektivisera handläggningen kommer ett stort fokus ligga på att utveckla och införa det nya diarie- och ärendehanteringssystemet.
- **Samarbete och samverkan**
För att nå mer effekt i tillsynen och arbeta mer proaktivt vill förvaltningen öka sitt samarbete med andra förvaltningar i Uppsala kommun framöver.

- Effektiv och verkningsfull tillsyn, kontroll och förräntningar
Förvaltningen fortsätter arbetet med att prioritera tillsyn utifrån var den gör mest nytta och arbetar för att öka effektiviteten i tillsynen.

Effekter av covid-19

11 mars 2020 klassade världshälsoorganisationen, WHO, utbrottet av covid-19 som en global pandemi. Kommunens krisledningsnämnd aktiverades för att snabbt kunna besluta om åtgärder för att mildra utbrottets konsekvenser. Förvaltningsledningen bidrog i olika delar av kommunens krisledningsfunktioner.

I och med covid-19 förändrades förutsättningarna för att bedriva nämndens verksamhet avsevärt och verksamheten bedrivs med anpassningar och förändringar. Pandemin under 2020 fick stor påverkan på förvaltningens verksamhet och ekonomi. Förvaltningen genomför avvägningar och prioriteringar i tillsynen utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Nämnden undviker planerad tillsyn av vissa verksamheter för att minska smittspridningen och skydda de mest känsliga från smitta. Förvaltningen ändrade arbets sätt och omprioriterade arbetsuppgifter. Nya rutiner infördes för att underlätta arbete hemifrån och för att säkra upp att det viktigaste i myndighetsrollen ska kunna utföras även vid hög sjukfrånvaro. Förvaltningen arbetar för att hitta nya sätt att genomföra tillsynsbesök där fysiska besök är olämpliga. Viss tillsyn och kontroll gick ändå inte att genomföra under 2020 och fick skjutas fram till 2021.

Till följd av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt det nya regelverket om trängsel på serveringsställen. Det riktade stadsbidraget för insatserna inom tillsynen för tillfälliga smittskyddsåtgärder täcker inte nämndens kostnader för arbetet och nämnden har inte heller rätt att ta ut tillsynsavgifter för arbetet. Arbetet med trängseltillsyn påverkar på så sätt nämndens ekonomi negativt och tar resurser från nämndens ordinarie arbete.

Hur utvecklingen av covid-19 ser ut framåt är avgörande för nämndens kommande verksamhetsår och förutsättningarna att bedriva nämndens verksamhet.

Politisk plattform

Miljö- och hälsoskydds nämndens uppdrag är att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Målet är ett friskt och tryggt Uppsala som utvecklas strukturerat och hållbart. Nämndens arbete utgår från att den som bedriver en verksamhet som påverkar staden och miljön även ska ta ansvar för effekterna av den påverkan. De som bedriver tillsynspliktig verksamhet ska få den tillsyn som behövs för att skydda människors hälsa och miljön och ska även betala för den tillsynen. Men även ges förutsättningar och stöd för att göra rätt.

Uppsala är en av Sveriges mest attraktiva städer med stark tillväxt i form av kraftig befolkningsökning och en expansiv arbetsmarknad. Prognosen om upp emot 320 000 invånare år 2050 ställer stora krav på en ansvarsfull och tydligt prioriterad utveckling som leder till hållbara lösningar.

Prioriterade områden och satsningar

Mål och budget 2021 med plan för 2020-2023 har utöver nio inriktningsmål fyra fokusområden för planperioden:

- Jobb och företagande
- Likvärdig skola
- Trygghet
- Fossilfritt 2030

Nämnden är träffade av alla fyra fokusområden och särskilt av Fossilfritt 2030 där nämnden bidrar genom sitt grunduppdrag som tillsynsmyndighet. I tillsynen av miljöfarlig verksamhet behandlas bland annat frågor kring energieffektivitet och utsläpp av klimatpåverkande gaser.

Kommunfullmäktige har beslutat att tilldela miljö- och hälsoskyddsnämnden ett riktat tillskott för stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetsövervakning. Tillskottet är nivåpåverkande och är 500 tkr 2021 och utökas 2022 med ytterligare 500 tkr. Det innebär att det riktade tillskottet från och med 2022 är 1 000 tkr. Nämnden ser behov av att inleda ett långsiktigt arbete för att öka kunskapen och stärka nämndens tillsyn av verksamheter som bedrivs i strid med gällande lagar och regler och med koppling till organiserad brottslighet. Under 2021 är det första steget att utreda vilka behov som finns och hur dessa kan hanteras. Det kan till exempel handla om kompetenshöjning på förvaltningen kring verksamheter med koppling till organiserad brottslighet, öka kontaktvägarna och samverkan inom kommunen och andra myndigheter och att avsätta resurser till en samordnande funktion i trygghetsfrågor för att stärka nämndens förmåga att möta denna typ av frågor.

Kommunfullmäktige har för 2021 beslutat att tilldela miljö- och hälsoskyddsnämnden en tidsbegränsad satsning på 500 tkr för att stödja nämnden i utvecklingen och införandet av ett nytt systemstöd för miljö- och hälsoskyddstillsyn.

Nämnden har fortsatt att även under 2021 prioritera fyra viktiga områden som den ser kan göra stor skillnad för kommunens invånare och stadens utveckling:

Hållbar samhällsbyggnad

När Uppsala stad och landsbygd växer och utvecklas ska vi välja att växa hållbart. Nya bostäder, verksamhetsområden och stadsdelar ska bli hälsosamma, attraktiva och hålla hög kvalitet. Vi behöver möta utmaningar med buller och luftkvalitet på ett effektivt sätt och stärka och bevara hälsosamma livsmiljöer. Samtidigt ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor. Nämnden bidrar med miljö- och hälsokompetens i stadsbyggnadsprocessen och deltar i arbetet med åtgärdsprogrammet för luft samt ställer krav på att tillräckliga åtgärder vidtas för att nå EU:s luftkvalitetsmål i Uppsala. På så sätt bidrar nämnden till en hållbar samhällsbyggnad i Uppsala kommun.

Bättre vattenmiljöer

I och med att Uppsala växer följer ett ökat tryck på våra gemensamma vattenresurser. Tillgången till grundvatten av god kvalitet är en förutsättning för ett fungerande ekosystem och för en fungerande dricksvattenförsörjning. Vatten utgör även en viktig

rekreationskälla för invånarna inom kommunen. Fokus ligger därför bland annat på att se över vattenförsörjningen på landsbygden, minska övergödningen från små avlopp och att arbeta med lokala åtgärdsprogram för kommunens vattendrag och sjöar. På så sätt bidrar nämnden till att förbättra Uppsalas vattenmiljöer.

Giftfria och slutna kretslopp

Att minska risker och exponering från kemikalier är en av vår tids största globala och lokala miljöutmaningar. Ämnen med farliga egenskaper finns på platser där de inte hör hemma. Barn är särskilt utsatta och känsliga. Barnens vardag ska därför så långt som möjligt vara fri från farliga ämnen.

En ökad resurshushållning är en förutsättning för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Kommunens företag och verksamheter behöver stöd men också tydliga krav för att klara omställningen.

Ett av målen i kommunens miljö- och klimatprogram är att förekomsten av ämnen i inomhus- och utomhusmiljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Nedskräpning av våra utomhusmiljöer är ett växande problem, och spridningen av plastpartiklar behöver minska.

Nämnden bedriver tillsyn på miljöfarliga verksamheter och förorenade områden samt arbetar genom tillsyn för en hållbar avfallshantering. På så sätt bidrar nämnden till att skapa giftfria och slutna kretslopp.

God och jämlik hälsa

Nämnden vill bidra till en positiv samhällsutveckling i Uppsala kommun med minskad segregation och minskade hälsoskillnader oberoende av bostadsområde eller social bakgrund. Att skydda människors hälsa och förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhus- och utomhusmiljön eller av bristfällig hygien är viktigt i en växande stad. Hälsoskyddstillsynen har fokus på känsliga grupper så som barn och äldre och prioriterar även tillsyn i särskilt utsatta områden. Livsmedelskontrollen arbetar för säkra livsmedel och minskat livsmedelsfusk. På så sätt bidrar nämnden till en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Nämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2021-2022.

Nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samband med kommunens gemensamma uppföljning per april, delårsbokslutet per augusti och årsbokslutet. Nämnden ansvarar för att löpande följa upp och analysera utvecklingen inom sina respektive verksamhetsområden.

I samband med att nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och budget beslutar den även om sin plan för intern kontroll. Miljöförvaltningen ansvarar för att omsätta planerna i praktisk handling.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

Inriktningsmål	Kommunfullmäktiges mål i <i>Mål och budget</i> . Nämnden konkretiserar inriktningsmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med egna grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.
Uppdrag	Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden i <i>Mål och budget</i> . Nämnden tar fram åtgärder för att beskriva hur nämnden genomför uppdragen. Vid behov kan nämnden också ta fram strategier för genomförandet av uppdragen
Grunduppdrag	Nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Utvecklingen av grunduppdraget beskrivs med nämndmål eller indikatorer.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måluppfyllelse konkretisera inriktningsmålen genom att formulera egna nämndmål med tillhörande strategier och åtgärder.
Budget	Nämndens budget utgår från <i>Mål och budget</i> och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda rollerna.
Strategi	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2021 – 2023 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Åtgärd	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina strategier och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör riktade satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden enbart gäller för egenregin eller om den gäller alla.
Förväntad effekt	Konkretiserar en åtgärd och beskriver vad den ska leda till. Underlättar på så sätt uppföljningen av åtgärder.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i, eller kan kopplas till genomförandet av, ett befintligt styrdokument (t.ex. program eller handlingsplan).

Inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 1 Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Uppdrag: Genomföra en årlig kartläggning av hur nämndernas och bolagsstyrelsernas resurser kommer män och kvinnor tillgodo i syfte att omfördela resurser för att främja jämställdhet och likvärdighet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Genomföra en kartläggning		Ett underlag för att bedöma om nämndens resurser fördelas jämställt.

Uppdrag: Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Bidra till utvecklingen av innovationer och digitala tjänster som förenklar för näringslivet utifrån företagets behov	Handlingsplan för näringslivsutveckling 2021-2023 Policy och handlingsplan för digital transformation (2020)	Förvaltningen möter omvärldens digitala förväntningar genom ökad digital tillgänglighet. Genom förenklad kommunikation och informationsutbyte ger förvaltningen ökad service till invånare och näringsliv. Förenklat informationsutbyte bidrar även till ett produktivt samarbete inom kommunen.
Bidra till arbetet med att skapa en företagsservicefunktion med syfte att utveckla leveransförmågan med service- och handläggningsgarantier.	Handlingsplan för näringslivsutveckling 2021-2023	Utökad service till näringslivet

Uppdrag: Utveckla kommunkoncernens förmåga att ställa ekonomiska, sociala och miljömässiga krav vid upphandling.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla vår förmåga att ställa ekonomiska, sociala och miljömässiga krav vid upphandling.		Högre hållbarhetsprestanda på inköpta produkter och tjänster.

Nämndens grunduppdrag

Nämndens tillsyn, kontroll och förrättningar är huvudsakligen avgiftsfinansierade och utgör huvuddelen av nämndens verksamhet. Detta följs upp kontinuerligt. Det är viktigt att särskilja avgifts- och kommunbidragsfinansierad verksamhet. För att ytterligare säkerställa en hållbar ekonomi pågår ett arbete med att utveckla uppföljningen av den kommunbidragsfinansierade delen av verksamheten, vidareutveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen och säkerställa att verksamheten bedrivs hållbart och jämställt över tid. Nämnden arbetar aktivt med att säkra ett jämställt och likvärdigt arbete och bemötande så väl inom organisationen som i sin myndighetsutövning. Nämnden utvecklar processer och arbetssätt och tar tillvara på digitaliseringens möjligheter där det går för att skapa en effektivare miljöförvaltning från kundens perspektiv. Företag och företagare ska bemötas med bra service med hög tillgänglighet, god förståelse och effektiv handläggning.

Nämndmål: Nämnden ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Åtgärder för effektivare tillsyn och kontroll.		Nämndens resurser används effektivt och ändamålsenligt. Ökade intäkter från avgifter. Bättre effekt av tillsynen. Bättre arbetsmiljö för medarbetarna.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 2

Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Uppdrag: Vässa kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan	Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018-2022	Tryggt och säkert Uppsala

Nämndens grunduppdrag

Nämndens ser behov av ökad samverkan med andra myndigheter genom till exempel myndighetsgemensam tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet samt genom att kunna dela information med andra kommuner och myndigheter. Nämnden kommer att inleda ett långsiktigt arbete för att öka kunskapen och stärka nämndens tillsyn av verksamheter som bedrivs i strid med gällande lagar och regler och med koppling till organiserad brottslighet. Det första steget är att 2021 utreda vilka behov som finns och hur dessa kan hanteras. Det kan till exempel handla om kompetenshöjning på förvaltningen kring verksamheter med koppling till organiserad brottslighet, öka kontaktvägarna och samverkan inom kommunen och andra myndigheter och att avsätta resurser till en samordnande funktion i trygghetsfrågor för att stärka nämndens förmåga att möta denna typ av frågor. Trygghet och tillit är viktiga grundförutsättningar för samhället. Nämnden behöver därför samverka med andra aktörer i kommunen och andra myndigheter för att bidra till att Uppsala ska vara en trygg kommun att verka och leva i.

Nämnden arbetar för att stärka beredskapen inom miljöskydd, hälsoskydd och livsmedel för att kunna bidra med sina särskilda kunskaper vid extraordinära händelser som en kemikalieolycka, en omfattande smittspridning, eller ett extremt skyfall. Nämnden kommer upprätthålla sin funktion för utökad beredskap och säkerställer på så sätt att nämndens kompetens finns tillgänglig dygnet runt. Förvaltningen arbetar aktivt för att utveckla sin krisberedskap och kommer att ta fram en operativ plan för allvarlig störning. Nämnden kommer även delta i kommunens nya nätverk för säkerhet och beredskap. På så sätt stärker nämnden sin krisberedskap.

För att Uppsala ska vara attraktivt att leva, verka och vistas i krävs att kommunens invånare har tillgång till goda livsmiljöer. Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att skydda kommunens naturreservat samt för att säkra kommuninvånarnas tillgång till attraktivt och tillgängligt vatten och strandområden med goda livsvillkor för växter och djur.

Nämndmål: Stärkt krisberedskap

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärkt beredskap för allvarliga störningar	Handlingsplan för trygghet och säkerhet 2018-2022	Bidrag till att Uppsala kommun ska vara en trygg och säker kommun.

Nämndmål: Vi har en god livsmiljö i Uppsala kommun

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn naturreservat	Naturvårdsprogram (KF 2006)	Genom kontroll av att reservatsföreskrifter och förvaltningsplaner följs så skyddas de kommunala naturreservaten.
Områdesskydd: Inom myndighetsuppdraget, prövning och tillsyn strandskydd.	Naturvårdsprogram (KF 2006) Vattenprogram (KF 2015)	Bidrag till attraktivt och tillgängligt vatten, trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder (allemansrätten) och att bevara goda livsvillkor för djur och växter.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Uppdrag: Öka takten i klimatomställningen för att minska växtgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter med fokus på minskad klimatpåverkan	Miljö- och klimatprogram (2014) Energiprogram (2050)	Bidrag till målet att göra Uppsala fossilfritt och förnybart år 2030 och klimatpositivt år 2050.
Öka andelen fossilfria bränslen inom miljöförvaltningen	Energiprogram (2050) Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet (2014) Miljö- och klimatprogram (2014)	Minskad klimatpåverkan från miljöförvaltningens fordon.
Fortsätta fasa ut fossila plastprodukter för att uppnå en halvering i klimatpåverkan från plast 2023 jämfört med inventeringen som gjordes 2020.	Miljö- och klimatprogram (2014)	Minskad klimatpåverkan.

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för ett hållbart samhällsbyggande inom Uppsala kommun. Nämnden är remissinstans för detaljplaner. Hållbart samhällsbyggande innebär inte bara förtätning av staden utan också utveckling av landsbygden. Kommunen behöver möta utmaningar med buller och luftkvalitet på ett effektivt sätt och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Samtidigt ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor. I den växande staden behövs idrottsplatser, parker och stora skolgårdar för barnen att röra sig på men staden och landsbygden behöver också utvecklas och byggas på ett sådant sätt att det går att röra sig på ett hållbart sätt. Nämnden yttrar sig gällande hållbara lösningar för vatten, luft och buller samt ekosystemtjänster utifrån de nationella miljömålen. Nämnden planerar även ett projekt där vi följer upp miljöfaktorer i nybyggda delar av Uppsala. Syftet är att se hur våra remissyttranden har tagits omhand i praktiken och se vilka lösningar som fungerar bra i verkligheten. På så sätt bidrar nämnden till att Uppsala stad och landsbygd kan växa på ett hållbart sätt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet för luftkvalitetsfrågor. Luftkvaliteten övervakas med hjälp av Östra Sveriges luftvårdsförbund och SLB analys. Beräkningar och mätningar av luftkvaliteten görs kontinuerligt. En luftmätstation finns på Kungsgatan i närheten av resecentrum vilket är den mest utsatta platsen i staden. I nämndens tillsynsuppdrag ingår att kontrollera att kartläggningen av luftkvaliteten är tillräcklig och att åtgärder vidtas när luftkvalitetsnormen riskerar att överskridas. Att förbättra luftkvaliteten handlar både om trafik- och skötselåtgärder i gaturummet och en genomtänkt samhällsplanering som tar hänsyn till hur luftkvaliteten påverkas av nya byggnader och rörelsemönster. Gatu- och samhällsmiljönämnden är som väghållare ansvarig för åtgärder kopplade till trafik och skötsel.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att förbättra våra vattenmiljöer och skydda grundvattnet. För nämnden styr de nationella miljömålen de prioriteringar som behöver göras inom myndighetsuppdraget. Några av de nationella målen som nämnden under de senaste åren arbetat med särskilt fokus på är ingen övergödning, grundvatten av god kvalitet samt levande sjöar och vattendrag. Det innebär till exempel fokus på vatten i tillsynen. Nämnden inventerar och beslutar om utsläppsförbud för enskilda avlopp som inte har tillräcklig efterföljande rening. Detta bidrar till att minska utsläpp av övergödande ämnen och smittoämnen.

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för giftfria och slutna kretslopp. För nämnden styr de nationella miljömålen de prioriteringar som behöver göras inom myndighetsuppdraget. Ett av de nationella mål som nämnden under de senaste åren arbetat med särskilt fokus på är giftfri miljö. Nämnden bedriver bland annat tillsyn på förorenade områden och miljöfarliga verksamheter. Exempel på några fokusområden i tillsynen är avfallshantering och utsläpp till luft och vatten.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Bidra med miljö- och hälsokompetens i stadsbyggnadsprocessen, bygglov, planer och program.		En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat.
Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Uppföljning av samhällsbyggnadsprojekt.		En hållbar samhällsplanering med större beredskap för ett förändrat klimat.
Samhällsbyggnad och miljöövervakning: Tillsyn luftkvalitet och arbete med åtgärdsprogram för luft.	Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet (2018)	Luftkvaliteten förbättras i innerstaden och Uppsala når EU:s luftkvalitetsmål.
Delta i och utveckla Mitt miljösamverkan inom livsmedelskontroll, miljöskyddstillsyn och hälsoskyddstillsyn.		En mer samordnad, likvärdig och effektiv tillsyn inom länet.

Nämndmål: Vi förbättrar våra vattenmiljöer och skyddar grundvattnet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Enskilt vatten och avlopp: Bidra till plan för hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen.	Vattenprogram (KF 2015)	Hållbar vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen.
Enskilt vatten och avlopp: Inom myndighetsuppdraget, prövning av tillståndsansökningar för små avloppsanläggningar.	Vattenprogram (KF 2015)	Minskat bidrag från små avlopp till övergödning av sjöar och vattendrag och förbättrad dricksvattenkvalitet.
Enskilt vatten och avlopp: Inom myndighetsuppdraget, tillsyn av små avloppsanläggningar.	Vattenprogram (KF 2015)	Minskat bidrag från små avlopp till övergödning av sjöar och vattendrag och förbättrad dricksvattenkvalitet.
Miljöskydd: Bidra till kommungemensamt vattenarbete.	Vattenprogram (KF 2015) Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt.	Skydd av grundvattnet, god miljö och hållbart samhällsbyggande.
Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter.	Vattenprogram (KF 2015) Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt.	Skydd av grundvattnet.

Nämndmål: Vi har giftfria och slutna kretslopp

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Miljöskydd: Inom myndighetsuppdraget tillsyn miljöfarliga verksamheter.	Vattenprogram (2015). Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt. Miljö och klimatprogram 2014-2023 (KF 2014)	En giftfri miljö och skydd av grundvattnet.
Miljöskydd: Tillsyn högfluorerade ämnen (PFAS).	Vattenprogram (2015) Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt.	En giftfri miljö och skydd av grundvattnet.
Miljöskydd: Tillsyn förorenade områden.	Vattenprogram (2015) Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt.	En giftfri miljö och skydd av grundvattnet.
Bidra till en hållbar avfallshantering.	Avfallsplan 2014-2022	Effektiv material- och resurshantering.

Indikatorer

IM3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Indikator	Nuvärde	Jämförvärde	Målsättning	Trend
Luftkvalitet i centrala Uppsala				
Antal tillfällen som mätningar överskrider normvärde för partiklar PM10 (avser mätpunkt i centrala staden)*	6	19	0	
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för kvävedioxid (avser mätpunkt i centrala staden)*	2	24	0	
Fordon				
Andel av förvaltningens fordon som kan drivas fossilfritt	100 %		100 %	↗
Använd förnybar energi, andel	91 %	92 %	100 %	→

*För att klara miljökvalitetsnormen under året får antalet dygn med överskridanden inte överstiga 35 för PM10 och 7 för NO₂.

Källor

Luftkvalitet: Stockholm Luft- och Bulleranalys (SLB). Nuvärde avser jan-okt 2020. Jämförvärde: Helår 2019. Det går inte att se trend, eftersom mätstationen är flyttad och därmed inte är jämförbar med mätningar före 2017.

Fordon: Hållbarhetsportalen. Jämförvärde: Helår 2019.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 4

Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Uppdrag: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända och skapa förutsättningar för fler människor att försörja sig genom utbildning, arbete eller entreprenörskap.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsätta att erbjuda provanställningar/anställningar genom olika typer av arbetsmarknadsåtgärder	Program för Uppsalas kommuns arbetsmarknadspolitik 2018-2022	Jobb och företagande – fler etablerar sig på arbetsmarknaden

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att Uppsala ska vara jämlikt och med goda levnadsvillkor för invånarna.

Genom hälsoskyddstillsynen förebygger och identifierar nämnden olägenheter för människors hälsa i inomhusmiljöer, vid besök i offentliga lokaler, bassängbad, idrottsanläggningar och hygieniska verksamheter med mera. Det kan inkludera kontroll av ventilation, lufttemperatur, buller och strålning från radon men även till exempel risk för smittspridning. Nämndens tillsyn ställer samma krav oavsett bostadsområde eller sociala förhållanden, vilket bidrar till att skapa förutsättningar för ett jämlikt samhälle.

Livsmedelsenheten genomför kontroller av livsmedels- och dricksvattenanläggningar. Enheten har också huvudansvaret för tillsyn enligt den tillfälliga lagen om smittskyddsåtgärder på serveringsställen¹. Utmaningen för 2021 kommer vara att utföra både ordinarie arbetsuppgifter och arbetet med smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Livsmedelkontrollens inriktning kommer baseras på Livsmedelsverkets nationella operativa mål och förvaltningens egen branschplanering.

Bruket av alkohol och tobak har en rad negativa följder både för enskilda individer och för samhället i stort. I egenskap av tillsyns- och tillståndsmyndighet enligt bland annat alkohollagen och tobakslagen arbetar nämnden för att brukets skadliga följder ska begränsas. Nämndens uppgift är att pröva ansökningar om serveringstillstånd samt att utöva tillsyn över serveringen och försäljningen av alkohol, tobak, e-cigarett, receptfria läkemedel och lotter.

¹ Lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Hälsoskydd: Projekt för bättre inomhusmiljö i utsatta områden.		Bättre inomhusmiljö i utsatta områden.
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande tillsyn hygieniska m.fl. anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter.		Minskad risk för olägenhet för människors hälsa.
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn icke anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter.		Minskad risk för olägenhet för människors hälsa.
Hälsoskydd: Projekt för minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus.		Minskad skadlig påverkan från radon i inomhusmiljön i flerbostadshus.
Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra årsplanen för livsmedelskontroll.		Konsumenterna får säkra livsmedel, blir inte lurade om vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Livsmedelskontroll: Utveckla livsmedelskontrollen så den blir mer verkningsfull.		Konsumenterna får säkra livsmedel, blir inte lurade om vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Livsmedelskontroll: Utveckla dricksvattenkontrollen.		Bättre kvalitet på dricksvattnet.
Livsmedelskontroll: Information och rådgivning till de nya livsmedelsföretag som får tillsyn under första verksamhetsåret.		Konsumenterna får säkra livsmedel, blir inte lurade om vad maten innehåller och informationen om maten är enkel att förstå.
Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull alkoholserving	Drogpolitiskt program för Uppsala kommun (KS 2013)	Alkoholens skadliga följder såsom tidig alkoholdebut, överberusning och ordningsstörningar begränsas.
Tillståndsenheten: Verka för en ansvarsfull tobaksförsäljning	Drogpolitiskt program för Uppsala kommun (KS 2013)	Minskad tillgång till tobak för barn och minskad försäljning av illegal tobak.
Tillståndsenheten: Verka för ansvarsfull försäljning av receptfria läkemedel, e-cigarettor och folköl.	Drogpolitiskt program för Uppsala kommun (KS 2013)	Ansvarsfull försäljning av receptfria läkemedel och e-cigarettor samt minskad tillgång till alkohol.
Tillståndsenheten: Verkar för en sund och säker spelmarknad		Bidrag till en sund och säker spelmarknad.
Verka för minskad spridning av covid-19.		Minskad smittspridning

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Uppdrag: Förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning på miljöförvaltningen.	Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Förbättrad möjlighet till anställning för personer med funktionsnedsättning

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att bidra till hållbara lösningar för ny bebyggelse inom stad och landsbygd genom att lämna synpunkter i detaljplanearbetet och utföra lantmäteriförrättningar.

Nämndmål: Vi har ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Kommunala lantmäterimyndigheten: Inom myndighetsuppdraget, lantmäteriförrättningar.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Kommunala lantmäterimyndigheten: Svara på bygglovsremisser.		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.
Kommunala lantmäterimyndigheten: Fortsätta och förbättra samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningen		Bidrag till ett hållbart samhällsbyggande i Uppsala.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 6

Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

Nämndens grunduppdrag

Nämnden verkar inom myndighetsuppdraget för att miljön som barn vistas i under sin utbildning inte innebär risker och olägenheter för barnens hälsa. En hälsosam inomhusmiljö och säker mat påverkar barnens förmåga att ta till sig utbildningen. Giffri miljö, god hygien, god luftkvalitet, en hälsosam ljudnivå och välstädade lokaler skapar bättre förutsättningar för lärande.

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn förskolor, skolor och fritidshem.		Mer hälsosam inomhusmiljö i förskola, skola och fritidshem vilket ökar barnens förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.
Livsmedelskontroll: Inom myndighetsuppdraget, genomföra plan för livsmedelskontroll på skola och förskola.		Säker mat i skola och förskola ökar barnens förmåga att tillgodogöra sig pedagogisk utbildning samt få energi till lek och rörelse.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 7

Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Nämndens grunduppdrag

Nämnden bidrar inom myndighetsuppdraget till att invånare ska få stöd, vård och omsorg av god kvalitet genom att inom hälsoskyddstillsynen kontrollera att lokaler som Uppsalas invånare vistas i lokaler för vård och omsorg inte innebär olägenhet för människors hälsa. För att möta utmaningar med förändrat klimat kontrollerar nämnden beredskap för värmeböljor på vård- och omsorgsboende för äldre.

Nämndmål: Vi har en god och jämlik hälsa i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Hälsoskydd: Inom myndighetsuppdraget, förebyggande hälsoskyddstillsyn vård- och omsorgslokaler.	Program för äldrevänlig kommun (2020)	Mer hälsosam inomhusmiljö och större beredskap för ett förändrat klimat.

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utforma grundläggande analog och digital samhällsservice och tjänster enligt principer för universell utformning så att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning.	Handlingsplan för äldrevänlig kommun (2020) Policy och handlingsplan för digital transformation (2020)	Förvaltningen identifierar nya sätt att leverera service genom till exempel digitaliserad självservice för invånare och näringsliv.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

**Uppdrag: Öka kunskapen om och utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga
möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala.**

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Nämnden säkerställer att medarbetare och chefer har kompetens för att driva antidiskrimineringsarbetet framåt.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun (2020)	Likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga.

Nämndens grunduppdrag

Nämnden arbetar för att information och kommunikation med näringslivet ska ske utifrån företagarnas behov och med en helhetssyn. Nämnden arbetar kontinuerligt med att säkerställa att informationen till våra kunder är lättillgänglig och lättförståelig och att kunderna enkelt ska kunna lämna synpunkter. På så vis bidrar nämnden till att invånare och organisationer inom Uppsala kommun får möjlighet att vara delaktiga i att utforma samhället. Nämnden strävar efter att kunden ska uppleva verklig nytta av vårt möte och att mötet bidrar till utvecklingen av kundens verksamhet. Vi ska arbeta aktivt med vårt bemötande, vår service och vår tydlighet inom myndighetsuppdraget så att vi uppnår en hög kundnöjdhet.

Nämndmål: Nämndens verksamhet utvecklas i dialog med de vi möter i tillsyn, kontroller och förrättningar.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla kundservice och bemötande	Handlingsplan för näringslivsutveckling 2021-2023	Nöjdare kunder och medarbetare. Ökad förtroende för miljöförvaltningen. Bättre effekt i tillsyn och kontroller. Högre NKI-resultat.
Nämnden ska ligga i framkant genom tillitsskapande dialog och kommunikation. All kommunikation ska vara tillgänglig, begriplig och användbar för alla. Vårt bemötande utgår från respekt för alla människors lika värde.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun (2020)	Nämnden skapar tillit genom kommunikation som är tillgänglig, begriplig och användbar.
Förvaltningen arbetar för att modernisera sina digitala ärendehanteringssystem.	Handlingsplan för näringslivsutveckling 2021-2023 Policy och handlingsplan för digital transformation (2020)	Moderna arbetsverktyg möjliggör effektiv tillsyn där förvaltningen kan fokusera på nytta och att göra skillnad.
Fortsätta utvecklingen av digitala lösningar inom nämndens verksamheter.	Handlingsplan för näringslivsutveckling 2021-2023 Policy och handlingsplan för digital transformation (2020)	En väl fungerande digital arbetsmiljö bidrar till att förvaltningen kan attrahera och behålla medarbetare med digital kompetens som bidrar till förvaltningens fortsatta digitala utveckling.

Indikatorer

IM8: I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället						
Indikator	Nuvärde			Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – miljöskydd	69			69	Öka	↗
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – hälsoskydd	75			70	Öka	↗
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – livsmedelskontroll	82			78	Bibehålla	↗
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – serveringstillstånd	81			77	Bibehålla	↗
Antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret.	Okänt värde				Ökning	
NKI 2019 – Miljöskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	70			70		
NKI 2019 – Hälsoskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	74			69		
NKI 2019 – Livsmedelskontroll; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	80			78		
NKI 2019 – Serveringstillstånd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	80			77		

Källor:
NKI 2019

Egen uppföljning av antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 9

Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Nämndens grunduppdrag

Nämnden ska arbeta metodiskt för att säkra en strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning. Nämnden kommer att fortsätta fokusera på arbetsmiljöfrågor för ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv. Nämnden kommer även fortsätta att fokusera på ledarskapsutveckling och medledarskap.

Kommungemensamt nämndmål: Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Säkra kvaliteten i förvaltningens arbetsmiljöarbete		Hållbart och hälsofrämjande arbetsliv.

Kommungemensamt nämndmål: Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling och medledarskap.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla ledarskap		Attraktiv arbetsgivare.
Utveckla medarbetarskap		Ökad motivation hos medarbetare som leder till delaktighet och verksamhetsutveckling.

Nämndmål: Säkra kompetensförsörjningen genom att genomföra åtgärder för att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Säkra strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning	Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik (2018)	Attraktiv arbetsgivare.

Indikatorer

IM9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde (2019)	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Totalindex i medarbetarundersökningen	82	81	85	78	Öka	↗
Delindex arbetssituation i medarbetarundersökningen	78	76	82	72	Öka	↗
Delindex ledarskap i medarbetarundersökningen.	82	80	85	77	80 eller högre	↗
Delindex motivation i medarbetarundersökningen	82	82	82	79	Öka	↗
Upplevelsen av miljöförvaltningen som en god arbetsgivare som man rekommenderar (Skala 1-5 i medarbetarundersökningen)	4,3			4,1	4 eller högre	↗

Källor:
Medarbetarundersökning 2020

Budget 2021

Nämndens driftbudget

MHN (systemledare)			
Belopp i miljoner kronor	Beslutad budget 2020	Prognos 2020	Budget 2021
Taxor och avgifter exkl. egen nämnd	48,8	40,1	44,3
Statsbidrag	0,1	1,6	1,2
Försäljning verksamhet andra kommuner samt övriga externa intäkter	0,5	1,0	0,4
Övriga kommuninterna intäkter	0	0	0
Summa intäkter	49,4	42,7	45,9
Lämnade bidrag	0	0	0
Köp av huvudverksamhet inom egen nämnd	0	0	0
Köp av huvudverksamhet externa utförare	0	0	0
Övriga kostnader	-76,0	-70,3	-71,3
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	-76,0	-70,3	-71,4
Finansiella intäkter	0,0	0,1	0,0
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0
Summa nettokostnader¹	-26,7	-27,6	-25,5
Kommunbidrag	26,7	26,7	25,5
Politisk verksamhet (1)	1,2	1,2	1,2
Infrastruktur, skydd m.m. (2)	25,4	25,4	24,4
Fritid och kultur (3)	0,1	0,1	0,0
Pedagogiska verksamheter (4)	0	0	0
Vård och omsorg (5)	0	0	0
Särskilt riktade insatser (6)	0	0	0
Affärsverksamhet (7)	0	0	0
Kommunledning och gemensam verksamhet (8)	0	0	0
Summa kommunbidrag	26,7	26,7	25,5
Resultat	0,0	-0,88	0,0

MHN (egen regi)			
Belopp i miljoner kronor	Beslutad budget 2020	Prognos 2020	Budget 2021
(Taxor och avgifter)	48,78	40,08	44,30
Statsbidrag	0,1	1,6	1,2
Försäljning verksamhet andra kommuner samt övriga externa intäkter	0,5	1,0	0,4
Nämndinterna intäkter	0	0	0
Övriga kommuninterna intäkter	0	0	0
Summa intäkter	49,4	42,7	45,9

Personalkostnader	-51,6	-49,1	-49,2
Lokalhyror	-4,4	-4,3	-4,3
Övriga kostnader	-20,0	-16,8	-17,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0
Summa kostnader	-76,0	-70,3	-71,4
Finansiella intäkter	0,0	0,1	0,0
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0
Resultat	-26,7	-27,5	-25,5

Nämndens investeringar

Belopp i miljoner kronor	2021
Pågående	0
Nya objekt	0
Summa	

Resultatförbättrande åtgärder (effektiviseringar)

Miljönämnden effektiviseringar för budgetåret 2021 har fastställt till 2,5 procent. De planerade resultatförbättrande effekterna har uppnåtts genom minskade personalkostnader då vissa administrativa moment har digitaliserats. Vidare har även åtgärder tagits för att minska kostnader för porto och posttransporter i enlighet med det fortsatta digitaliseringsarbetet.

Bilaga 1 Styrdokument

I denna bilaga finns en sammanställning av de politiskt beslutade planer och program som innehåller åtgärder riktade till miljö- och hälsoskydds nämnden.

Program/handlingsplan	Ansvarig förvaltning/bolag
Avfallsplan 2014-2022	UVAB
Drogpolitiskt program (under revidering)	SCF
Energiprogram 2050	KLK
Handlingsplan för digital transformation	KLK
Handlingsplan för Gottsunda/Valsätra	KLK
Handlingsplan för mänskliga rättigheter	KLK
Handlingsplan för trygghet och säkerhet	KLK
Miljö- och klimatprogram	KLK
Naturvårdsprogram (under revidering)	SBF
Näringslivsprogram och handlingsplan för näringslivsutveckling 2021-2023	KLK
Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik	AMF
Program och handlingsplan för personer med funktionsnedsättning	OMF
Program och handlingsplan för äldrevänlig kommun	ÄLF
Program och handlingsplan för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik	KLK
Vattenprogram	SBF
Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet (under revidering)	KLK

Bilaga 2 Uppföljningsplan

Inledning

Uppföljningsarbetet är en del i nämndens systematiska arbete för att kontrollera och förbättra kvaliteten inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens uppföljning utgår från följande förhållningssätt:

- Nyttan av uppföljningen ska överträffa kostnaderna för den, även om en strikt ekonomisk kalkyl inte kan tas fram.
- Uppföljningen ska utgå från tillförlitliga och dokumenterade källor.
- Uppföljningen ska sträva efter att synliggöra och analysera skillnader och därmed upptäcka var det kan finnas förbättringspotential. Skillnader mellan kvinnor och män ska, om möjligt, alltid synliggöras. Andra skillnader kan vara mellan barn, unga och vuxna, mellan geografiska områden eller mellan utförare.

Nämndens uppföljning

Verksamhetsplan

Vid varje delårsuppföljning och vid årsbokslutet bedömer nämnden i vilken mån den bidragit till att förverkliga kommunfullmäktiges inriktningsmål, kommunfullmäktiges uppdrag och nämndens egna mål. Denna bedömning baseras på uppföljningen av nämndens åtgärder och – där det är möjligt och lämpligt – även med stöd av indikatorer.

Internkontrollplan

Vid varje delårsuppföljning följer nämnden upp vissa utvalda kontrollmoment. En uppföljning av hela internkontrollplanen görs i samband med årsbokslutet.

Budget

Nämnden följer upp sitt ekonomiska läge kontinuerligt under året och redovisar ett periodiserat resultat månadsvis. Detta innebär att nämnden varje månad (februari-november utom juni) jämför det ackumulerade resultatet med budget och gör en helårsprognos. Alla kostnader och intäkter ska så långt som möjligt belasta rätt period för att ge rättvisande information om nämndens ekonomiska läge. En fördjupad uppföljning per verksamhetsområde och delverksamhet sker per mars, per augusti samt i årsbokslut. Den ekonomiska uppföljningen redovisas till nämnden på minst samma nivå som i budget. I de fall uppföljningen visar avvikelser mot förväntat resultat, ska nämnden besluta om åtgärder.

Bilaga 3 Nämndens indikatorer

Inriktningsmål 1

Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

För uppdraget gällande företagservice: se indikatorer under inriktningsmål 8.

Inriktningsmål 3

Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

IM3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande					
Indikator	Nuvärde	Jämförvärde	Målsättning	Trend	
Luftkvalitet i centrala Uppsala					
Antal tillfällen som mätningar överskrider normvärde för partiklar PM10 (avser mätpunkt i centrala staden)*	6	19	0		
Antal dygn som mätningar överskrider normvärde för kvävedioxid (avser mätpunkt i centrala staden)*	2	24	0		
Fordon					
Andel av förvaltningens fordon som kan drivas fossilfritt	100 %		100 %		↗
Använd förnybar energi, andel	91 %	92 %	100 %		→

*För att klara miljökvalitetsnormen under året får antalet dygn med överskridanden inte överstiga 35 för PM10 och 7 för NO₂.

Källor

Luftkvalitet: Stockholm Luft- och Bulleranalys (SLB). Nuvärde avser jan-okt 2020. Jämförvärde: Helår 2019. Det går inte att se trend, eftersom mätstationen är flyttad och därmed inte är jämförbar med mätningar före 2017.

Fordon: Hållbarhetsportalen. Jämförvärde: Helår 2019.

Inriktningsmål 8

Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Indikator	Nuvärde		Jämförvärde	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor			
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – miljöskydd	69		69	Öka	↗
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – hälsoskydd	75		70	Öka	↗
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – livsmedelskontroll	82		78	Bibehålla	↗
Företagarnas uppfattning om kommunens service (NKI) – serveringstillstånd	81		77	Bibehålla	↗
Antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret.	Okänt värde			Ökning	
NKI 2019 – Miljöskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	70		70		
NKI 2019 – Hälsoskydd; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	74		69		
NKI 2019 – Livsmedelskontroll; Möjligheterna att framföra klagomål och lämna synpunkter	80		78		
NKI 2019 – Serveringstillstånd; Möjligheterna att framföra	80		77		

IM8: I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

klagomål och lämna synpunkter

Källor:
NKI 2019

Antal hanterade synpunkter/felanmälningar, genomförda förbättringar under verksamhetsåret: Egen uppföljning

Inriktningsmål 9 Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

IM9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Indikator	Nuvärde			Jämfövärd (2019)	Målsättning	Trend
	Totalt	Kvinnor	Män			
Totalindex i medarbetarundersökningen	82	81	85	78	Öka	↗
Delindex arbetssituation i medarbetarundersökningen	78	76	82	72	Öka	↗
Delindex ledarskap i medarbetarundersökningen.	82	80	85	77	80 eller högre	↗
Delindex motivation i medarbetarundersökningen	82	82	82	79	Öka	↗
Upplevelsen av miljöförvaltningen som en god arbetsgivare som man rekommenderar (Skala 1-5 i medarbetarundersökningen)	4,3			4,1	4 eller högre	↗

Källor:
Medarbetarundersökning 2020

Bilaga 4 Tillsynsplan enligt miljöbalken

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsyns- och prövningsmyndighet för Uppsala kommuns tillsyn enligt miljöbalken (1998:808). Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) ska en operativ tillsynsmyndighet för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan för tillsynen enligt miljöbalken. Tillsynsplanen baseras på nämndens tillsynsregister och den samlade utredning av tillsynsbehovet för nämndens ansvarsområden inom miljöbalken och strålskyddslagen för åren 2019-2021 som beslutades av nämnden den 27 september 2018 (MHN 2018-000253-AD).

Tillsynsbehovsutredningen utgår från en bedömning av risken för olägenhet för människors hälsa och miljön för varje bransch som omfattas av nämndens tillsynsansvar. Riskbedömningen utgår från miljöbalkens krav och de globala hållbarhetsmålen. De nationella miljökvalitetsmålen och folkhälsomålen har använts för att konkretisera dessa. Utifrån riskbedömningen har behovet av tillsynsbesök, tillsynskontakter och behovet av uppföljande tillsyn för varje bransch uppskattats.

Behovsutredningen visar att det finns ett samlat tillsynsbehov för nämnden under perioden 2019-2021 på cirka 90 000 timmar. Dessa fördelas på styrd, behovsprioriterad, händelsestyrd och skattefinansierad tillsyn enligt Sveriges kommuners och landstings förslag på indelning av tillsynen. Styrd tillsyn motsvaras främst av tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter. Sammanlagt har nämnden tillsyn på cirka 2500 verksamheter och bortemot 20 000 fastigheter (hushåll). Hur tillsynsbehovet fördelar sig beskrivs i tabell 1.

Tabell 1: Beskrivning av samlat tillsynsbehov för nämndens olika verksamhetsområden enligt uppdaterad tillsynsbehovsutredning för 2019-2021

Tillsynsbehov 2021 (timmar)	Miljöskydd	Hälsoskydd	VA och områdesskydd
Styrd tillsyn (anmälningsplikt)	2600	2 350	-
Behovsprioriterad tillsyn	1245	2 360	1 650
Händelsestyrd tillsyn	1225	740	2 910
Skattefinansierad tillsyn	3020	3 150	4 630
Summa	8 090	8 600	9 190

Tillsynen enligt miljöbalken finansieras i huvudsak via avgifter. Timavgiften för miljöbalkstillsynen är beslutad av kommunfullmäktige till 1 210 kronor per timme. Riskbedömningen av varje tillsynsbransch i tillsynsbehovsutredningen ligger till grund för vilket behov av tillsyn som branschen har och utgör därmed underlag till vilken avgift som varje verksamhetsutövare får betala. Avgiften för respektive tillsynsobjekt bestäms utifrån branschens bedömda tillsynsbehov. Avgifterna för tillsyn regleras i taxebilaga 1 och 2 till Uppsala kommuns taxa enligt miljöbalken och strålskyddslagen. Taxebilagorna fastställdes av kommunfullmäktige den 3 november 2020 (§ 454, MHN 2020-248).

Verksamheter med styrd tillsyn samt vissa verksamheter med behovsprioriterad tillsyn betalar en årlig avgift. Övriga verksamheter betalar timavgift. Tillkommande tillsynstid på grund av avvikelser eller större risker i enskilda verksamheter än förväntat debiteras med timavgift i efterhand. I tillsynsplanerna nedan har nämnden inkluderat alla verksamheter med årlig tillsynsavgift i den styrda tillsynen för att kunna följa upp och redovisa tillsynstiden.

Miljöskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för miljön. Tillsynen är en viktig del i arbetet med att skapa en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling i Uppsala kommun. Tillsynen omfattar ett stort antal olika typer av verksamheter så som lantbruk, kemisk industri, fordonsservice, avloppsreningsverk, täkter och förbränningsanläggningar.

Fokus i tillsynen 2021 är att

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2021 enligt behovsutredningen
- Leverera tillsyn till de verksamheter som inte har fått den planerade tillsynen 2020 pga. pandemin (tillsynsskuld)
- Bidra i arbetet med stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan
- Vara delaktiga i utvecklingen av och övergången till nytt digitalt ärende- och diariehanteringssystem
- Svara på inkommande bygglovsremisser och planremisser.
- Delta i Mitt miljösamverkan inom miljöskydd
- Fortsätta arbetet med källspårning av PFAS
- Bidra i kommunens övergripande arbete med att ta fram lokala åtgärdsprogram för vatten.

Tillsynsplan 2021

Miljöskydd	Planerad tillsyn 2021
Tillsyn av objekt med årlig avgift (inkl. köldmedia och tillsynsskuld)	3 100 timmar
Tillsyn med timavgift inkl. uppföljande tillsyn	745 timmar
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	440 timmar
Klagomål (kommunbidrag och avgift)	400 timmar
Inkommande ansökningar och anmälningar (timavgift)	825 timmar
Digitalisering och annat förvaltningsövergripande utvecklingsarbete (kommunbidrag)	1 540 timmar
Myndighetsservice, remisser och övrigt myndighetsarbete (kommunbidrag) exklusive obefogade klagomål 270 timmar	2 580 timmar
Totalt	9 630 timmar
<i>Planerade årsarbetare</i>	<i>10,7 årsarbetskrafter</i>

Hälsoskydd

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken till skydd för människors hälsa. Tillsynen syftar till att förhindra att människor blir besvärade eller sjuka av inomhusmiljön eller bristfällig hygien. Tillsynen är riskbaserad och fokuserar på vardagsmiljön för känsliga grupper, som barn, unga och äldre samt verksamheter med ökad risk på grund av till exempel stickande eller skärande inslag. Det innebär bland annat tillsyn av förskolor, skolor, vårdlokaler, bassängbad och tatuering.

Fokus i tillsynen 2021 är att

- Leverera tillsyn till de verksamheter som ska ha tillsyn 2021 enligt behovsutredningen
- Leverera tillsyn till de verksamheter som inte har fått den planerade tillsynen 2020 pga. pandemin (tillsynsskuld)
- Fortsätta och utveckla samarbetet inom kommunen med de aktörer som är viktiga för inomhusmiljön i skolor, fritidshem, förskolor och vårdboenden.
- Fortsätta och vidareutveckla uppsökande bostadstillsyn som komplement till händelsestyrd tillsyn och fastighetsägartillsyn med fokus på egenkontroll.
- Bidra i arbetet med luftkvalité
- Bidra i stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet genom myndighetssamverkan
- Delta i Mitt miljösamverkan inom hälsoskyddstillsyn
- Fortsätta en förstärkt tillsyn av radon i flerbostadshus
- Vara delaktiga i utvecklingen av och övergången till nytt digitalt ärende- och diarierhanteringssystem
- Bidra i tränings- och trängselutredningarna

Tillsynsplan 2021

Hälsoskydd	Planerad tillsyn 2021
Tillsyn av objekt med årlig avgift) (varav 337 h tillsynsskuld)	3 337 timmar
Tillsyn av objekt med timavgift (förebyggande & uppföljande)	724 timmar
Tillsyn med kommunbidrag (tillsynsprojekt)	555 timmar
Trängselutredning (varav 154 stadsbidrag och 18 kommunbidrag)	172 timmar
Klagomål (varav 200 h befogade och 600 h obefogade)	250 ärenden 800 timmar
Inkommande ansökningar och anmälningar (timavgift)	220 ärenden 450 timmar
Digitalisering och annat förvaltningsövergripande utvecklingsarbete	919 timmar
Myndighetservice, remisser och övrigt myndighetsarbete. Ej klagomål	1 782 timmar
Totalt	8 739 timmar
<i>Planerade årsarbetare</i>	<i>9,7 årsarbetskrafter</i>

Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd

Nämnden utfärdar tillstånd och har tillsyn enligt miljöbalken över små avloppsanläggningar, med upp till 200 personekvivalenter (pe) anslutna. Detta är ett led i att minska övergödning och uppnå god ekologisk status i sjöar och vattendrag men också att förbättra kommunens dricksvattenkvalité.

Nämnden har även tillsyn av enskilda vattentäkter. Enskilda vattentäkter omfattas inte av tillstånds- eller anmälningsplikt och vattenkvaliteten är den enskilde fastighetsägarens ansvar. Tillsynen av enskilt dricksvatten är därför händelsestyrd på så vis att nämnden agerar på klagomål eller när en olägenhet uppstår.

Nämnden har också tillsyn av skyddade områden enligt strandskyddsreglerna och kommunala naturreservat. Tillsynen av strandskydd syftar till att trygga allmänhetens tillgänglighet till stränder (allemansrätten) och att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Tillsynen av naturreservaten syftar till att kontrollera att reservatsföreskrifter och att förvaltningsplaner följs så att områdena skyddas.

Övergripande prioriteringar 2021 är att

- fortsätta med tillsynen av enskilda avlopp med tillstånd före miljöbalken (1999) enligt den plan som fastställdes i nämnden 2019
- fortsätta med tillsynen av små och mellanstora minireningsverk
- följa upp den tillsyn som startades hösten 2020 vid sjön Trehörningen
- utföra händelsestyrd tillsyn inom naturreservaten pga. klagomål och samverka med förvaltarna och andra delar av kommunen
- hantera inkommande avlopps- och områdesskyddsärenden ärenden löpande, med en maximal väntetid på 4 veckor
- delta i arbetet med att implementera kommunens VA-plan
- svara på inkommande bygglovsremisser och planremisser.

Tillsynsplan 2021

Enskilt vatten och avlopp samt områdesskydd	Planerad tillsyn 2021
Tillsyn av avlopp med årlig avgift (reningsverk 25-200 pe)	75 timmar
Tillsyn av avlopp med timavgift	1 537 timmar
Tillsyn av avlopp med kommunbidrag	700 timmar
LOVA-projekt	200 timmar
VA-planarbete och åtgärdsprogram vatten	220 timmar
Tillsyn av områdesskydd med timavgift	41 timmar
Tillsyn av områdesskydd med kommunbidrag	50 timmar
Klagomål avlopp med kommunbidrag	80 timmar
Klagomål områdesskydd med kommunbidrag	20 timmar
Inkommande ärenden inom enskilt avlopp med timavgift	2 940 timmar
Inkommande ärenden inom områdesskydd med timavgift	210 timmar
Bygglovsremisser	200 timmar
Planremisser	500 timmar
Digitalisering och annat förvaltningsövergripande arbete	972 timmar
Myndighetservice, remisser och övrigt myndighetsarbete. Exkl. planer o remisser, bygglovsremisser, klagomål, LOVA och VA-plan	1 683 timmar

Totalt	9 428 timmar
<i>Planerade årsarbetskrafter</i>	<i>10,5 årsarbetskrafter</i>

Bilaga 5 Kontrollplan för livsmedelskontrollen

Sammanfattning av kontrollplanen

Denna kontrollplan är fastställd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och är en beskrivning av nämndens verksamhet inom livsmedelslagstiftningens område.

Planen beskriver bland annat hur nämnden uppfyller de krav som ställs i livsmedelslagstiftningen. Kraven finns bland annat i EU-förordning 2017/625² om offentlig kontroll och i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel.

Livsmedelskontrollens syfte är att konsumenterna får säkra livsmedel, att de inte blir vilseledda och att informationen om livsmedel är tillräcklig och enkel att förstå. Kontrollen ska vara effektiv, ändamålsenlig och likvärdig för olika företag och intressenter.

Under perioden 2021-2023 kommer samtliga livsmedelsanläggningar i kommunen kontrolleras (ca 1 800). Under 2021 planeras nämnden att göra ca 1580 planerade kontroller vid cirka 1 260 anläggningar.

Av dessa är ca 100 kontrollbesök en s.k. kontrollskuld (besök som skulle ha genomförts 2020 enligt plan men som p.g.a. Covid-19 följder flyttades till 2021).

Antal planerade kontrollbesök 2021 enligt långtidsplan	Kontrollskuld från 2020 (antal kontrollbesök)	Totalt antal planerade kontrollbesök under 2021
1 480	100	1 580

Till denna siffra tillkommer besök på nya livsmedelsanläggningar, extra uppföljande besök samt besök som sker på grund av klagomål.

Om kontrollplanen

Av Livsmedelsverket kontrollföreskrifter³ framgår att varje kontrollmyndighet årligen ska fastställa en plan för myndighetens livsmedelskontroll. Planen ska avse en period om minst tre år och omfatta samtliga områden som myndigheten ansvarar för. Denna plan fokuserar dock främst på 2021. Orsaken till att planen inte har ett mer långvärt perspektiv är att livsmedelskontrollen står inför flera stora förändringar. Exempelvis förs en diskussion i Riksdag och Regering om att gå från förhandsdebitering till efterhandsdebitering. Livsmedelsverket har nu meddelat vilka operativa mål som ska gälla för livsmedelskontrollen 2021-2023, men ännu inte meddelat när olika kontrollprojekt inom dessa ska äga rum. Förvaltningen har därför inte bedömt det som

² Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

³ Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel

meningsfullt att i nuläget göra en detaljerad planering om kontrollens inriktning för åren 2022 och 2023. Planen kommer dock att uppdateras årligen eller ännu oftare vid behov.

Ansvarsfördelning för livsmedelskontrollen

Livsmedelsverket är central myndighet för livsmedelskontroll i Sverige. Kommunerna är behörig myndighet för verksamheter som bedrivs i kommunen. I den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan beskrivs ansvarsfördelningen mellan myndigheter mer utförligt.

Ansvarsfördelning i Uppsala kommun

Miljö- och hälsoskyddsämnden är den organisation som har det politiska ansvaret för kontrollen av dricksvatten och livsmedel. Det är miljöförvaltningen som på nämndens uppdrag arbetar med frågorna. Arbetet leds av chefen för livsmedelskontrollen och tillståndsenheten som också har personalansvar för avdelningens personal.

Avdelningschefen är placerad under miljödirektören som har det yttersta tjänstemannaansvaret för verksamheten.

Förvaltningen har fått långtgående delegation av nämnden att fatta beslut i ärenden rörande livsmedelskontrollen. Fattade delegationsbeslut anmäls till nämnden vid nämndens nästkommande sammanträde.

Ärenden av principiell natur behandlas alltid av nämnden.

Mål för den offentliga kontrollen

Verksamheten bedrivs enligt en rad mål. Flera av dessa mål återfinns i nationella kontrollplanen som är ett vägledande nationellt dokument som bland annat beskriver vilka mål, prioriteringar och strategiska inriktningar som finns för livsmedelskedjans kontrollarbete. Planen har bland annat fyra mål av övergripande, visionär karaktär som är inriktade på tre olika målgrupper: konsumenter, intressenter och kontrollmyndigheterna.

De gemensamma målen för den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan finns i Nationell plan för kontrollen i livsmedelskedjan (NKP). Det finns fyra övergripande mål och till varje övergripande mål finns en önskad effekt.

Övergripande mål	Önskad effekt
Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerade och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.	Ingen ska bli sjuk eller lurad, konsumenterna har en god grund för val av produkt och har förtroende för myndigheternas verksamhet.
De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.	De livsmedelsproducerande djuren hanteras väl och är friska. De växter som används för livsmedels- och foderproduktion är sunda och fria från växtskadegörare.
Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.	Verksamhetsutövarna har tilltro till myndigheternas övervakning, kontroll, rådgivning och andra insatser och upplever dessa meningsfulla. Det ska vara lätt att göra rätt. Detta bidrar till att stärka förtroendet för deras produkter och att konsumenterna får säkra livsmedel och inte blir lurade.
De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.	Myndigheterna har en optimal samverkan och förtroende för varandras sätt att ta ansvar för sin respektive del i livsmedelskedjan, inklusive beredskap, så att den gemensamma effektiviteten ökar. Kontrollverksamheten är regelbunden, riskbaserad, likvärdig och rättssäker samt ger avsedd effekt.

Livsmedelsverkets operativa mål för livsmedelskontrollen

Livsmedelsverket har fastställt 21 operativa mål för livsmedelskontrollen 2020-2022 som bryter ner och konkretiserar de övergripande målen. Av dessa mål är det 16 som bedöms beröra Uppsala. Måtten för antalet kontroller som anges gäller hela landets samlade livsmedelskontroll. I Uppsala kommer antalet kontroller av de operativa målen att räknas ut från en fördelningsnyckel som Livsmedelsverket tagit fram. Uppsala kommer i första hand planera kontrollen av de operativa målen så att de sammanfaller med Livsmedelsverkets nationella kontrollprojekt. I dagsläget finns endast preliminära uppgifter från Livsmedelsverket för när dessa kontrollprojekt ska äga rum och för vilka operativa mål sådana är aktuella.

Nedan redovisas de mål som är aktuella för Uppsala kommun. Antalet kontroller inom målen kan ändras beroende på vilken typ av livsmedelsverksamheter som bedriver verksamhet i Uppsala under tidsperioden målen är aktuella.

Mikrobiologiska risker i dricksvatten (operativt mål 1)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid alla anläggningar för produktion av dricksvatten ($> 100 \text{ m}^3/\text{dygn}$) för att bedöma om säkerhetsbarriärerna vid anläggningarna är anpassade till mikrobiologiska faror (bakterier, virus och parasiter) i råvattnet. 14 kontroller planeras i Uppsala under treårsperioden.

Kemiska risker och cyanobakterier i dricksvatten (operativt mål 2)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid alla anläggningar för produktion av dricksvatten ($> 100 \text{ m}^3/\text{dygn}$) för att bedöma att kemiska faror i råvattnet har beaktats i faroanalysen (HACCP) samt att tillräckliga åtgärder vid-tagits för att eliminera eller reducera dessa faror (kemiska risker samt faran cyanotoxiner vid anläggningar som använder ytvattentäkt eller konstgjord infiltration som råvatten). 14 kontroller planeras under i Uppsala under 3-årsperioden.

Skötsel och underhåll av reservoarer (operativt mål 3)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid alla distributionsanläggningar ($> 100 \text{ m}^3/\text{dygn}$) för att verifiera att verksamhetsutövaren har rutiner för att sköta, underhålla och vid behov rengöra reservoarer för att motverka förorening och mikrobiologisk tillväxt. Nationellt kontrollprojekt planeras preliminärt 2021-2022. 1 kontroll kommer att göras under tidsperioden i Uppsala.

Rätt fisk (operativt mål 4)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att korrekt information om fiskart och fångszon finns och lämnas vidare i kedjan. Kontrollerna ska utföras vid minst 100 anläggningar i tidigare handelsled, såsom grossister, importörer, huvudkontor och matmäklare. Kontrollerna ska också verifiera att spårbarhet (ett steg framåt och ett steg bakåt) finns. I Uppsala bedöms 2 livsmedelsanläggningar omfattas av målet.

Spårbarhet kött (operativt mål 5)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att spårbarhet finns för färskt och fryst kött av nöt, gris samt får och lamm. I förekommande fall ska kontrollen också verifiera påståenden om svenskt ursprung. Kontrollerna ska utföras i minst 500 butiker som inte är anslutna till de stora detaljhandelskedjorna. Ca 27 kontroller är planerade fram till och med 2022.

Spårbarhet ägg (operativt mål 6)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att spårbarhet finns för ägg. Kontrollerna ska utföras vid minst 100 bagerier, i minst 100 restauranger samt i minst 200 butiker som inte är anslutna till de stora detaljhandelskedjorna. I förekommande fall ska kontroll i butik också verifiera påståenden om svenskt ursprung. Uppsalas mål är då att kontrollera ca 33 verksamheter fram t.o.m. 2022.

Ekologiska varor (operativt mål 7)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera påståenden om "ekologiska livsmedel" gällande följande produkter; kaffe, kryddor och barnmat. Kontrollerna görs vid alla de verksamheter som omfattas av nämnda mål när påståenden om ekologiska livsmedel av aktuella slag görs. Ungefär 5 verksamheter kommer att kontrolleras i Uppsala fram t.o.m. 2022.

Information om allergener (operativt mål 8)

Senast den 31 december 2022 ska offentlig kontroll ha utförts vid minst 4000 storhushåll (restauranger, caféer, salladsbarer m.m.) för att verifiera att företagarna kan ge korrekt information om allergena ingredienser i maträtter som serveras eller på annat sätt saluhålls. Kontrollerna utförs på sådana verksamheter som valt att lämna uppgifter om allergena ingredienser muntligt och genom skriftligt anslag uppmanar kunden att fråga vad maten innehåller. Uppsalas mål är att genomföra 560 kontroller fram till 2022.

Uppgifter om ingredienser (operativt mål 9)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts vid minst 2500 detaljhandelsanläggningar (butiker) och minst 1250 anläggningar i tidigare led (tillverkning och import) som utformar märkning samt märker/förpackar. Detta för att verifiera att uppgifter som anges i ingrediensförteckningar stämmer med tillsatta ingredienser (verkligt innehåll). De ingredienser som avses i detta mål är allergener samt de som kvalificerar för mängdangivelse. I Uppsala bedöms 68 anläggningar vara aktuella för kontroll av detta mål.

Tillsatser- användning, spårbarhet, halt, korrekt märkning (operativt mål 12)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att endast godkända livsmedelstillsatser inom grupperna färgämnen och sötningsmedel används, och inom tillåtna halter i godis, isglass, läsk och liknande drycker som främst riktar sig till barn. Kontrollmyndigheterna ska också verifiera att spårbarhet bakåt finns för dessa tillsatser samt att tillsatserna anges korrekt i märkningen av de produkter där de ingår. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (om produkten tillverkas i Sverige), annars hos den företagare (importör, huvudkontor, matmäklare) som sätter produkten på marknaden i Sverige. I Uppsala bedöms 3 verksamheter omfattas av målet. Dessa planeras att kontrolleras fram t.o.m. 2022.

Kaffe- akrylamid (operativa mål 13)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna genomför förebyggande och reducerande åtgärder så att halterna av akrylamid i kaffe (inklusive snabbkaffe) ligger under angivna åtgärdsnivåer. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (kafferosterier, om produkten tillverkas i Sverige), annars hos företagare (huvudkontor) som sätter kaffe på marknaden i Sverige. Nationellt kontrollprojekt planeras preliminärt 2021-2022. Uppsalas mål är

att fram t.o.m. 2022 ha kontrollerat de 4 verksamheter som omfattas av målet

Kaffe- mykotoxin (operativa mål 14)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna säkerställer att halterna av ochratoxin A i rostade kaffeböner och malet rostat kaffe inte överskrider gränsvärdet. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (kafferosterier), alternativt företagare (importör, huvudkontor, matmäklare) som sätter rostade kaffeböner eller malet rostat kaffe på marknaden i Sverige. Uppsalas mål är att fram t.o.m. 2022 ha kontrollera de 4 verksamheter som omfattas av målet

Akrylamid i barnmat (operativa mål 15)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna genomför förebyggande och reducerande åtgärder så att halterna av akrylamid i beredda spannmålsbaserade livsmedel för småbarn och spädbarn (välling- och grötpulver) ligger under angivna åtgärdsnivåer. Kontrollen utförs vid alla tillverkare (om produkten tillverkas i Sverige), annars hos den företagare (importör, huvudkontor, matmäklare) som sätter produkten på marknaden i Sverige. Nationellt kontrollprojekt planeras preliminärt 2021-2022. I dagsläget omfattas möjligen 1 verksamhet av detta mål i Uppsala. Om produkter inom kategorin saluförs under tiden för kontrollprojektet, kommer denna verksamhet att kontrolleras utifrån det operativa målet.

Saffran (operativa mål 17)

Senast den 31 december 2022 har offentlig kontroll utförts för att verifiera att företagarna säkerställer att saffran innehåller det som anges i märkning eller i annan livsmedelsinformation (äkthet), att färgämnen inte används samt att spårbarhet finns. Kontrollerna ska utföras vid minst 100 importörer, huvudkontor, grossister och matmäklare, samt e-handel och annan distansförsäljning. Nationellt kontrollprojekt planeras preliminärt 2021-2022. I dagsläget finns 6 verksamheter i som bedöms Uppsala omfattas av målet.

Kosttillskott-fiskoljebaserade tillskott och D-vitamintillskott (operativa mål 19)

Senast den 31 december 2022 ska offentlig kontroll ha utförts vid alla anläggningar i tidigare led (huvudkontor, importörer, matmäklare, grossister inklusive e-handel) som släpper ut fiskoljebaserade kosttillskott och/eller tillskott med D-vitamin på marknaden. Detta för att verifiera att företagarna säkerställer att halterna av dioxin och PCB inte överskrider gällande gränsvärden i fiskoljebaserade produkter. För D-vitaminpreparat ska kontrollen verifiera att angivna halter av vitamin D är korrekta samt att tillåten D-vitaminförening används. Uppsala planerar totalt 10 kontroller utifrån från målet fram t.o.m. 2022.

Mykotoxin vid spannmålstorkning och lagring (operativa mål 20)

Senast den 31 december 2022 ska offentlig kontroll ha utförts vid 250 anläggningar som torkar och/eller lagrar spannmål för livsmedelsändamål, för att verifiera att företagarna vidtar lämpliga åtgärder för att förhindra eller reducera bildning av ochratoxin A i spannmålen. I Uppsala omfattas en verksamhet av målet och kommer att kontrolleras utifrån detta fram t.o.m. 2022.

Kommunfullmäktige och nämndens mål

Uppsala kommun har också lokala mål. Dessa redovisas mer utförligt i nämndens verksamhetsplan. Kommunfullmäktiges och nämndens mål ligger sedan till grund för de aktivitetspunkter som har formuleras på förvaltnings- och enhetsnivå. Dessa återfinns i sin helhet i förvaltningens operativa plan.

Som komplement har avdelningen specifika fokusområden i den operativa kontrollen. För varje bransch väljs upp till tre fokusområden som prioriteras vid de planerade kontrollerna. Syften med fokusområdena är att få bättre verktyg för att prioritera i kontrollen och bättre kunna analysera kontrollens kvalitativa effekt.

Nuvarande branschindelning:

- Butik
- Bageri
- Dricksvattenanläggningar
- Huvudkontor, distribution och lagerhållning
- Kosttillskott
- Mobila anläggningar
- Restaurang
- Tillverkning
- Vård, skola & omsorg

Samverkan

Extern samverkan

Länsstyrelsen i Uppsala län är regional myndighet för livsmedelskontrollen. Förvaltningen deltar i länsstyrelsens regionala möten för livsmedelskontrollen. Eventuella utbrott av större matförgiftningar rapporteras till landstingets smittskyddsenhet. Förvaltningen tar även del av Livsmedelsverkets vägledande material. Livsmedelsverket kontaktas även för samråd i ärenden där rättsläget eller bedömningsgrunderna är oklara.

Externa nätverk

Genom samverkan med andra myndigheter och organisationer strävar nämnden efter att stärka den egna kontrollverksamhet och bidra till att likrikta kontrollen i landet.

Exempel på nätverk:

- I Mitt miljösamverkan ingår kommunernas och länsstyrelsens inspektörer inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelskontrollen inom Uppsala, Dalarnas och Västmanlands län. Syfte med miljösamverkan är att utveckla, effektivisera tillsynen inom miljöbalkens och livsmedelslagens områden samt ta vara på resurser inom länet. Inom samarbetet ska länets kommuner ta fram och genomföra en gemensam provtagningsplan.
- Livslevande är ett samarbete mellan livsmedelsinspektörer i stora kommuner: Borås, Jönköping, Norrköping, Linköping, Karlstad, Eskilstuna, Örebro, Västerås och Uppsala. Inom livslevande finns också chefsnätverket Livsledande.
- Livssamverkan är ett nätverk bestående representanter från kommuner, länsstyrelsen, Livsmedelsverket samt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). I arbetet ingår att fånga upp synpunkter om livsmedelskontrollen från andra nätverk samt i vissa fall ta fram initiativ och bearbetade underlag åt Livsmedelsverket.
- För att utveckla dricksvattenkontroll deltar livsmedelsenheten i kontrollbyardagar med andra kommuner samt finns representerade i den nationella arbetsgruppen för dricksvatten i offentlig kontroll.
- För att utveckla kontrollen av kosttillskott är livsmedelsenheten representerade i den nationella arbetsgruppen för kontroll av kosttillskott.
- Sveriges Nätverk för Offentlig kontroll inom Livsmedelskedjan (SNOL) är ett nätverk som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) startat. I nätverket finns två representanter från kommunala myndigheter i varje län. Uppsala län representerats av Uppsala kommun och Knivsta kommun.
- GD-gruppen är ett nätverk som består av Livsmedelsverkets generaldirektör och representanter från olika kommuner och länsstyrelser. Uppsala kommun brukar bjudas in till mötena.

Resurser för kontrollen

Kontrollpersonal

De resurser som behövs för kontrollen består av personal, utrustning, finansiella medel och kompetens.

Behovet av kontrollpersonal utgår från antalet kontrolltimmar som ska utföras varje år. Arbetsuppgifterna planeras att under 2021 fördelas på 14 inspektörer, en assistent och en avdelningschef. Resurserna bedöms som tillräckliga. Förvaltningen har också en mer detaljerad uppskattning av befintliga resurser och uppskattat resursbehov.

Jäv och intressekonflikter

För att säkerställa att intressekonflikter undviks för kontrollpersonalen har nämnden rutiner för jäv och bisysslor. Tack vare att myndigheten är förhållandevis stor finns goda möjligheter att fördela arbetet så att ingen handläggare kontrollerar

anläggningar där de har en relation till företagets företrädare. I samband med introduktion av nyanställd personal på kontoret ges alltid anvisningar om rutinerna för jäv och bisysslor.

Kompetenskrav och utbildning

Förvaltningen gör regelbundet inventering av personalens kompetens och gör en analys av kompetensbehovet. Utifrån resultatet tas en plan för kompetensförsörjning fram. Kompetensförsörjningen säkerställs i första hand genom utbildningsinsatser, men även rekrytering kan vara aktuellt. Planen för kompetensförsörjning för åren 2021-2022 är inte klar vid tidpunkten för denna kontrollplans fastställande.

Övriga resurser

Utrustning som användas i kontrollen består av skyddskläder, termometrar, instrument för att mäta rengöring, provtagningsutrustning och kameror. Förvaltningen har tillräcklig tillgång till utrustning och utrymmen som krävs. Om det uppstår brist på bilar för att kunna resa till olika kontrollobjekt kan hyrbilar användas. Likaså finns tillräckligt med utrymmen för förvaring av livsmedelsprover. Skulle stora mängder livsmedel behöva omhändertas kommer förvaltningen hyra förvaringsutrymmen av en kommersiell aktör (lagerhotell).

Finansiering

Finansieringen av livsmedelskontrollen ska i sin helhet täckas av avgifter som betalas av livsmedelsföretagarna i enlighet med förordning om avgifter för offentlig kontroll (SFS 2006:1166).

Typer av avgifter:

- Årlig kontrollavgift
Årlig kontrollavgift tas ut av alla anläggningar som är registrerade vid årets början. Årsavgifterna finansierar den planerade ordinarie kontrollen.
- Avgift för extra kontroll, timavgift
Uppföljande extra kontroller (tidigare kallats extra offentlig kontroll) finansieras med timavgifter. Det kan gälla exempelvis uppföljande kontroller och kontroller i samband med klagomål.
- Avgift för registrering
Nya verksamheter betalar alltid en registreringsavgift.
- Avgift för kontroll under verksamhetens första år
För anläggningar som registreras under året tar vi enbart ut avgift av de företag som får besök. Verksamheter som inte får något besök behöver inte heller betala något för kontrollen under första året.

För år mer detaljerad bild av finansiering och uppdrag hänvisas till budget samt miljö- och hälskyddsnämndens verksamhetsplan.

Register över anläggningar

Register och resursbehov

Förvaltningen för ett register över anläggningar som nämnden har kontrollansvar för. Registret finns idag i det digitala ärendehanteringssystemet ECOS. Planen är att byta ut systemet under 2021. I registret framgår bland annat vilken verksamhet som bedrivs, vem som är verksamhetsutövare, var verksamheten bedrivs eller om den är mobil utan fast adress, verksamhetens riskklass och årliga kontrolltid. Nämnden använder Livsmedelsverkets vägledning och modell för riskklassning.

Anläggningsregistret är kopplat till nämndens ärendehanteringssystem, där till exempel kontroller och klagomål är registrerade.

Totalt nyregistreras ungefär 200-250 anläggningar per år, och ungefär 150-200 avregistreras. Arbetet med att hålla registret uppdaterat finansieras av den anmälningsavgift som tas ut vid registrering.

Införande av anläggningar i registret

De anläggningar som Uppsala kommun har kontrollansvar över ska enbart registreras och inte godkännas. Det innebär att verksamhetsutövaren lämnar in en anmälan om verksamheten. Anmälan kan idag göras både via pappersblankett och via en e-tjänst på kommunens webbplats.

När anmälan kommit in gör förvaltningen en bedömning av om verksamheten omfattas av krav på registrering, att vi är rätt myndighet och att godkännandeprovning inte krävs för verksamheten. Därefter förs verksamheten in i registret och verksamheten faktureras en anmälningsavgift. Riskklassning och beslut om avgift görs i allmänhet efter att anläggningen blivit besökt och kontrollerad.

Det är Livsmedelsverket som godkänner anläggningarna och utför kontrollen på animalieanläggningar. Animalieanläggningar ska godkännas innan verksamheten startar. Livsmedelsverket ansvarar också för den kontroll som sker ombord på flygplan och tågagnar.

Ibland får förvaltningen kännedom om verksamheter som bedrivs och som vi bedömer omfattas av krav på registrering, men inte är registrerade. Det kan vara när befintliga livsmedelslokaler besöks för planerad kontroll och inspektören upptäcker att ett ägarbyte ägt rum, i samband med spårbarhetskontroll då det visar sig att den som sålt livsmedel inte är registrerad, vid klagomål från allmänheten eller andra myndigheter på en verksamhet eller att en inspektör får syn på en ny verksamhet.

Styrning och inriktning på kontrollen

Förvaltningen har tagit fram en rad skriftliga rutiner till stöd för att göra den offentliga kontrollen så enhetligt och effektivt som möjligt. Dessa kompletteras av en rad vägledningar och instruktioner. Dessa är framtagna av EU-kommissionen, Livsmedelsverket och andra kommunala kontrollmyndigheter.

Provtagning och analys

Kontoret har avtal med laboratorium när prover av mat eller dricksvatten ska analyseras. Provtagning kan både göras som en del i den planerade kontrollen eller som en del av utredning av klagomål i allmänhet och misstänkta matförgiftningar i synnerhet.

För detaljerad information om planerad provtagning se provtagningsplanen, som tas fram tillsammans med flera andra kommuner som en del av samarbetet i Mitt miljösamverkan.

Rapportering av kontrollresultat

Resultatet av kontrollen registreras idag i ECOS. Efter varje kalenderår rapporteras kontrollerna till Livsmedelsverket, som vidarebefordrar en sammanställning till EU-kommissionen. Den rapporteringen hämtas direkt från ärendehanteringssystemen.

Planerad kontroll av befintliga anläggningar

Besöksfrekvens och kontrollens inriktning

Inför varje kalenderår görs en plan för alla planerade kontroller som ska göras under året. I planen framgår vilka anläggningar som ska kontrolleras och vilka krav verksamheterna ska kontrolleras mot. Det stora flertalet kontroller görs som löpande kontroller, där man tittar på hygien och allmän livsmedelsinformation.

Planeringen ska säkerställa att alla verksamheter blir kontrollerade i enlighet med sin beslutade kontrolltid, och att alla relevanta krav kontrolleras på alla anläggningar.

Förvaltningen har fastställt en schablon för hur många kontrollbesök en anläggning ska ha. Besöksfrekvensen bestäms av den årliga kontrolltiden. Anläggningar med 14 timmar kontrolltid ska ha fyra besök per år medan anläggningar med endast en timmes kontrolltid per år får ett besök vart tredje år. Inom en period på tre år ska alla anläggningar i kommunen ha fått kontroll.

Kontrolltid i timmar	Schablon för antal kontrollbesök per år
1	Ett besök vart tredje år
2	Ett besök vartannat år
3-4	Ett besök per år
5	1,3 besök per år
6-7	1,7 besök per år
8	Två besök per år
9-11	2,7 besök per år
12	Tre besök per år
13	3,3 besök per år
14	3,7 besök per år

Under perioden 2021-2023 kommer samtliga livsmedelsanläggningar i kommunen kontrolleras (ca 1800). Under 2021 planeras nämnden att göra ca 1 580 planerade kontroller vid cirka 1260 anläggningar.

Typer av branscher och antal anläggningar

Förvaltningen har kontrollansvaret för ca 1 800 livsmedelsanläggningar. Förutom restauranger, storhushåll och butiker finns också en rad grossister, bagerier och större produktionskök. En rad dricksvattenanläggningar och olika typer av tillverkare finns också i kommunen.

Anläggningarna fördelas över följande branscher (lista från november 2020):

Bransch	Antal anläggningar
Butik	221
Bageri	25
Dricksvattenanläggningar	127
Huvudkontor, distribution & lagerhållning	79
Kosttillskott (exklusive apotek)	119
Mobila anläggningar	50
Restaurang	663
Tillverkning	25
Vård, skola & omsorg	640

Kontroll av nyregistrerade anläggningar

Förutsättningar

I Uppsala kommun registreras ungefär 200-250 livsmedelsanläggningar varje år. Dessa verksamheter är inom alla branscher till exempel restauranger, butiker och matmäklare. Det är både helt nya verksamheter och ägarbyten i befintliga livsmedelslokaler. Vissa av registreringarna gäller tidsbegränsade verksamheter såsom knallar på julmarknader.

Nya anläggningar som bedöms som prioriterade anläggningar får sitt första besök inom 60 dagar efter verklig start. Prioriterade anläggningar är:

- Verksamheter som tillagar rått kött eller kyler ner varm mat.
- Livsmedelsanläggningar som har barn som huvudsaklig konsumentgrupp.

Övriga nya anläggningar som bedöms behöva ett första besök under första verksamhetsåret ska besökas inom 6 månader.

Verksamheter som under året fått besök men sedan byter bolagsform är undantagna från detta mål. Detta om man har samma ansvariga personer och enda skillnaden är att verksamheten går från till exempel enskild firma till handelsbolag.

Uppföljande kontroll vid avvikelser

Gradering av avvikelser

Utifrån allvarlighetsgrad kan vissa avvikelser följas upp vid nästa planerade kontroll, medan det för andra krävs en extra kontroll utöver plan. I första hand beror det på avvikelens allvarlighetsgrad och hur långt fram i tiden nästa planerade kontroll ligger. I viss mån spelar också vår erfarenhet av företaget in.

De graderingar som används:

- Utan avvikelse
- Avvikelse som inte kräver extra kontroll
- Avvikelse som kräver extra kontroll

Uppföljning av avvikelser

När förvaltningen konstaterar att en verksamhet inte uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen kommuniceras detta med företagets representanter muntligen på plats och i en kontrollrapport.

Beroende på allvarlighetsgraden och på när anläggningen ska ha sin nästa planerade kontroll kan företagarens åtgärder följas upp antingen vid ett extra uppföljande kontrollbesök eller vid nästa ordinarie kontroll.

Hur snabbt den extra uppföljningen görs beror på allvarlighetsgraden. Många gånger rör det sig om någon eller några veckor. Normalt ska det inte dröja mer än tre månader. När så är nödvändigt används sanktioner i form av till exempel föreläggande eller förbud för att se till att avvikelserna blir åtgärdade.

Om en avvikelser inte bedömt som så allvarlig att den behöver följa upp med extra offentlig kontroll följs den istället upp vid nästa ordinarie besök. Har avvikelsern då inte åtgärdats är det normala att avvikelsern följs upp med hjälp av extra kontroll.

Av de planerade kontrollbesöken som gjordes under fick omkring 9 procent omdömet ”extra kontroll krävs”. De extra, uppföljande kontrollerna finansieras med timavgift.

När en livsmedelsföretagare inte självmant lyckas åtgärda avvikelser finns flera verktyg att välja på. När nämnden behöver ställa tydliga krav kan nämnden bland annat använda föreläggande, förbud och viten. Många gånger kan ett allvarligt samtal vara minst lika effektivt som tvingande beslut. Information och andra stödinsatser är också viktiga verktyg för att företaget ska komma tillrätta med problem. Vilket verktyg vi väljer avgörs från fall till fall. Att uppnå målet är viktigare än val av verktyg.

Ibland måste administrativa sanktioner användas. Detta blir särskilt aktuellt om en avvikelse inte åtgärdas eller om en avvikelse kan medföra risk för människors hälsa eller om konsumenten riskerar att vilseledas.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har enligt gällande EG-förordningar, livsmedelslagen, livsmedelsförordningen befogenhet besluta om en rad sanktioner. De sanktioner kontoret främst använder är:

- Föreläggande att vidta vissa åtgärder
- Förbud att bedriva viss verksamhet, till exempel nedkylning
- Förbud att bedriva livsmedelsverksamhet i anläggningen (stängning)
- Förbud mot utsläppande på marknaden av visst livsmedel (saluförbud)

- Omhändertagande av livsmedel

Nämnden utgår från avvikelsernas art samt livsmedelsföretagarens historik vid beslut om vilka åtgärder som ska krävas av livsmedelsföretagaren. På detta sätt blir kraven på åtgärder kraftigare vid mer allvarliga eller upprepade brister och mindre kraftiga vid enklare brister. Hänsyn tas också till proportionalitetsprincipen, det vill säga att nackdelarna som beslutet medför för den enskilde inte får vara större än nyttan för det allmänna.

Överträdelser mot livsmedelslagstiftningen

I livsmedelslagen klargörs att varje kontrollmyndighet har en skyldighet att verka för att överträdelser av livsmedelslagstiftningen beivras. Det innebär att göra en åtalsanmälan om någon bryter straffsanktionerade bestämmelser i lagstiftningen.

Fram till 2018 var påföljden för brott mot livsmedelslagen endast böter. 1 januari 2019 skärptes lagstiftningen och fängelsestraff på upp till två år infördes.

Sanktionsavgifter

Från och med 1 januari 2019 gäller nya regler om sanktionsavgifter för livsmedelsföretagare som inte anmäler sin verksamhet. Reglerna innebär bland annat att den som påbörjar en ny registreringspliktig livsmedelsverksamhet utan att först ha gjort en anmälan till kontrollmyndigheten, riskerar att få betala en sanktionsavgift som tillfaller staten. Detsamma gäller den som tar över en redan registrerad verksamhet och inte anmäler detta. Sanktionsavgiftens storlek kan variera från 2 500 kronor upp till 75 000 kronor. Stat, kommuner eller landsting som påbörjar en ny verksamhet eller tar över en redan registrerad verksamhet riskerar att få betala ett fast belopp om 40 000 kronor.

Förvaltningen har tagit fram rutiner för handläggning av åtalsanmälningar och sanktionsavgifter.

Kontroll vid misstanke om avvikelser

Under perioden 1 januari till 19 november 2020 inkom en rad klagomål. Vanligaste klagomålet gällde misstänkt matförgiftning.

En särskild typ av ärenden är så kallade RASFF⁴, ett system för information om icke säkra livsmedel som sålts inom EU. Trenden är ökande även om antalet inkommande ärenden minskade 2020 (antagligen p.g.a. Covid-19 följderna). Som myndighet har nämnden en skyldighet att handlägga inkomna varningsmeddelanden.

⁴ RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed. RASFF är EU:s system för snabb varning om livsmedel som utgör eller kan antas utgöra en risk för människors hälsa.

Nedan redovisas antal RASFF-ärenden och antal inkomna klagomål för år 2017 och fram till 16 november 2020.

Livsmedelskontroll	2017	2018	2019	2020 (till 16nov)
Antal inkommande klagomål	106	99	117	117
Antal anmälda misstänkta matförgiftningar	276	283	309	170
Antal besök till följd av klagomål & misstänkta matförgiftningar	86	41	37	22
Antal RASFF-ärenden	14	38	64	39

Mål och fokus

Syftet med utredningarna är att kontrollera om det finns avvikelser hos livsmedelsföretagen, och i så fall se till att dessa undanröjs. Särskilt viktigt är detta i de fall avvikelserna är av sådan art att det finns risk för konsumenternas hälsa.

Även den typen av avvikelser som kan klassas som livsmedelsfusk, där företagarna medvetet bryter mot reglerna för ekonomisk vinning, är prioriterade att utreda och undanröja.

För misstänkta matförgiftningar är det viktigt att hitta vilket livsmedel, vilket agens och vilka brister som orsakat utbrottet, och var i livsmedelskedjan som maten blivit dålig.

Utvärdering

Sedan tidigare gör Livsmedelsverket och Länsstyrelserna revisioner hos de kommunala kontrollmyndigheterna. Från 1 januari 2017 har nämnden som kontrollmyndighet också skyldighet att själv genomföra revisioner för att försäkra sig om att den offentliga kontrollen är ändamålsenlig och effektiv. Utvärdering av kontrollens effekt sker i samband med uppföljnings- och årsrapporter. Förvaltningen har en plan för internkontroll samt uppföljningsparametrar som följs upp tertialvis och analys sker utifrån resultaten.

I samband med att Livsmedelsverket släpper den årliga rapporten över livsmedelskontrollen görs en analys av resultaten och jämförelse med andra kommuner. Utifrån detta sker sedan justeringar av verksamheten vid behov.

Utvärdering sker också med hjälp av resultat från kommunens mätning av NKI (Nöjd Kund Index) där ett urval av livsmedelsföretag årligen får återkoppla hur de upplever frågor som bemötande, rättssäkerhet, tillgänglighet m.m.

Exempel på uppföljning som sker:

- Att planen för planerad kontroll genomförs
- Att nya anläggningar som bedöms som prioriterade anläggningar (till exempel för att de serverar till en känslig konsumentgrupp) får besök inom rimlig tid efter att verksamheten startat.
- Att vattenanläggningarna har provtagnings-program och en fastställd faroanalys.
- Att kontrollen av operativa mål genomförs enligt plan.

Utifrån tidigare års utvärderingar har förvaltningen identifierat några utvecklingsområden som förvaltningen fortsätter arbeta med under 2021:

- Utveckla arbetet med att identifiera och förhindra livsmedelfusk
- Utveckla dricksvattenkontrollen
- Utveckla livsmedelskontrollen så den blir mer verkningsfull (att avvikelser åtgärdas inom rimlig tid)

Beredskap

Uppsala miljöförvaltning har en beredskapsplan i enlighet med artikel 5 i förordning (EG) nr 2017/625. Planen finns publicerad på miljöförvaltningens intranät (Insidan) och senaste beredskapsövningen skedde 2020, då stora delar av förvaltningen var med och övade.

Inom kommunen finns en tjänsteman i beredskap. Förvaltningen har en organisation för beredskap utanför normal arbetstid.

Nyckeltal

Livsmedelskontroll	Mål för 2021 (helår)
Planerad kontroll ⁵	Ca 1 500 kontrollbesök är inplanerade för året
Antal uppföljande kontrollbesök som genomförts under perioden	200 (prognos helår)
Antal förstaårsbesök som genomförts under perioden	150 (prognos helår)

⁵ De kontroller som finansieras av årliga kontrollavgifter.

Bilaga 6 Tillsynsplan enligt alkohollagen

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som syftar till att begränsa alkoholens skadeverkningar. En viktig del i detta är den yttre tillsyn som genomförs av miljöförvaltningen. Tillsynen syftar till att kontrollera att alkohollagens regelverk följs.

Yttre tillsyn på serveringsställen med serveringstillstånd

Vid tillsynen på serveringsställen med serveringstillstånd kontrolleras framför allt att varje serveringsställe arbetar aktivt med att hålla god ordning och nykterhet i lokalen. Med detta menas bland annat att det ska finnas en fungerande ålderskontroll, att alkoholdryck ska serveras återhållsamt och att märkbart berusade gäster ska avvisas från serveringsstället. Tillsynsbesöken ger kommunen möjlighet att upptäcka och påtala missförhållanden i dialog med verksamhetsutövaren. Besöken bedöms utöver detta ha en preventiv effekt på alkoholservingen.

Besöken ska i möjligaste mån ske när mest alkohol serveras och när antalet gäster förväntas vara högst. Detta innebär att en stor del av besöken sker under sen kvälls- eller nattetid.

Behovet av tillsyn för varje serveringsställe bestäms enligt riktlinjer som fastslogs 2008. Dessa riktlinjer tar hänsyn till bland annat serveringsställets serveringstid och inriktning och placerar varje serveringsställe i en tillsynsklass. Serveringsställen med sena serveringstider, där en stor andel gäster förväntas dricka alkohol i berusningssyfte, placeras i en tillsynsklass med fler tillsynsbesök per år enligt nedanstående tabell.

Tillsynsklass	Exempel på serveringsställen	Antal tillsynsbesök
1	Nöjeskrogar	4 gånger per år
2	Pubar	2 gånger per år
3	Matrestauranger med sena serveringstider	1 gång per år
4	Matrestauranger	1 gång vart annat år
5	Slutna sällskap ⁶	Vid behov

Samtliga placeringar i tillsynsklass revideras inför varje nytt kalenderår. Placeringen är dock inte statisk utan revideras även löpande under året om ett serveringsställe till exempel byter inriktning eller öppettider eller om det av annan anledning bedöms finnas ett ökat eller minskat tillsynsbehov. Uppföljning av att serveringsställen får minst det antal besök som anges följs upp löpande under året.

Spridningen av Corona-viruset fick stora konsekvenser för restaurangnäringen 2020. Att det kommer att drabba branschen även 2021 står helt klart. Frågan är bara i vilken utsträckning. De restriktioner som nu är kända begränsar serveringstiden till 22.00 och servering får bara ske till sittande gäster med gott om avstånd till andra sällskap. Tillsynsbehovet avgörs i hög grad av hur länge dessa begränsningar ligger kvar. Ett tänkbart scenario kan vara att restriktionerna för serveringstid lyfts 1 mars och distanseringsreglerna upphävs den sista maj. Detta ger ett tillsynsbehov kring cirka 170 besök på helåret.

⁶ Tillstånd för slutet sällskap gäller för antingen festvåningar eller föreningslokaler. Tillsyn vid sådana serveringsställen är ofta svåra att planera eftersom de inte har regelbunden verksamhet. När de nyttjas är de inte öppna för allmänheten och annonsering/marknadsföring sker endast till den slutna kretsen.

Tillsyn av folkölsförsäljning

Vad gäller tillsyn av folkölsförsäljning ska enligt plan varje försäljare få besök vartannat år. Totalt finns 107 registrerade försäljare i Uppsala kommun vilket innebär cirka 53 besök per år. De flesta som säljer folköl säljer också tobak och i normalfallet samordnas dessa besök.

Yttre tillsyn – en del i helheten

En tillsynsplan enligt alkohollagen behandlar främst den yttre tillsynen. Dock utgör yttre tillsynen endast 10 procent av tillståndsenhetens arbetstid. Av det samlade tillsynsarbetet är den yttre tillsynen ett komplement till förebyggande tillsynsarbete och inre tillsyn. Till förebyggande tillsyn räknas information, rådgivning och utbildning. Exempelvis anordnar miljöförvaltningen årligen utbildningar i Ansvarsfull alkoholservering. Hit räknas även samverkande möten med polis, skatteverk och andra aktörer. Inre tillsyn är kontroll och uppföljning av tillståndshavares personliga och ekonomiska förhållanden. Det sker bland annat genom remisser till Polisen och Skatteverket samt löpande bevakning med kreditupplysningstjänster. Varje krögare med stadigvarande tillstånd granskas i den inre tillsynen årligen.

Tillståndsenhetens resurser

Tillståndsenheten har cirka 3 årsarbetskrafter som arbetar med tillsyn och tillståndsgivning enligt alkohollagen. Resurserna bedöms vara tillräckliga för att uppnå den planerade tillsynen. Utöver detta beräknas cirka 0,2 årsarbetskrafter för tillsyn och andra åtgärder kopplad till folkölsförsäljning.

Bilaga 7 Hållbarhetsperspektiven och de nationella miljökvalitetsmålen

Hållbarhetsperspektiven

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar genom tillsyn, kontroller och förrättningar till de tre hållbarhetsperspektiven; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Ekologisk hållbarhet

Fyra av förvaltningens verksamhetsområden arbetar utifrån miljöbalken och bidrar tydligt till ekologisk hållbarhet.

Miljöskydd omfattar tillsyn av miljöfarliga verksamheter och bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen. Tillståndsprövning och tillsyn av vatten och avlopp (VA) bidrar till minskad övergödning och skydd av grund- och dricksvattnet. Områdesskydd (OS) omfattar tillsyn av strandskydd och naturreservat och bidrar till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten samt att trygga allas tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning (SHB) bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen.

Social hållbarhet

Social hållbarhet omfattar mänskliga rättigheter med exempelvis förvaltningens ansvar som arbetsgivare och vårt ansvar att som kommunal myndighet säkerställa demokratiska värden. En särskild aspekt av mänskliga rättigheter är barns rättigheter eftersom barn är extra skyddsvärda.

Arbetsgivaransvaret bidrar till att ge medarbetarna möjlighet att utvecklas i arbetet och skapa balans mellan arbete och fritid. Arbetsvillkor, arbetsmiljö och personsäkerhet är viktiga frågor och vi värderar jämställdhet, mångfald och fackliga rättigheter.

Förvaltningens myndighetsutövning säkerställer demokratiska värden så som rättssäkerhet och likhet inför lagen. Myndighetsservicen bidrar till att uppfylla nämndens serviceskyldighet och upprätthålla offentlighetsprincipen genom tillgång till allmänna handlingar och att ge råd och service till medborgarna.

Alla förvaltningens verksamhetsområden utom den kommunala lantmäterimyndigheten bidrar till att säkra människors hälsa. Miljöskydd bidrar till att minska utsläpp av miljöfarliga ämnen. Hälsoskydd bidrar till en hälsosam miljö och hälsa för barn, unga och äldre genom tillsyn av förskolor, skolor och äldreboenden. Områdesskydd upprätthåller allemansrätten och tryggar tillgång till stränder och andra naturområden. Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar till en hållbar stadsplanering och landsbygdsutveckling och övervakar luftkvaliteten i kommunen. Livsmedelskontrollen bidrar till att alla ska ha tillgång till rent dricksvatten och säkra livsmedel. VA (Enskilt vatten och avlopp) skyddar grund- och dricksvatten. Tillståndsprövning och tillsyn av alkohol, tobak, receptfria läkemedel och e-cigarett bidrar bland annat till en ansvarsfull alkoholservering.

Av förvaltningens avdelningar bidrar speciellt Hälsoskydd till barns rättigheter genom tillsyn för att säkerställa att barn i förskolor, skolor och fritidshem har en hälsosam inomhusmiljö. Livsmedelskontroll och VA bidrar till att barn ska ha tillgång till rent dricksvatten och säkra livsmedel. Tillståndsenheten skyddar barn och unga från att komma i kontakt med alkohol och tobak. Genom Samhällsbyggnad och miljöövervakning bidrar förvaltningen till hållbar stadsplanering och bevakar då bland annat storlek på planerade förskolegårdar.

Ekonomisk hållbarhet

Alla förvaltningens avdelningar kan bidra till näringslivsutveckling och hjälpa verksamhetsutövare och privatpersoner att ta ansvar för sin hållbarhetspåverkan. Här har vi valt en snävare definition av ekonomisk hållbarhet och då är det enbart den kommunala lantmäterimyndigheten som tydligt bidrar till ekonomisk hållbarhet.

Lantmäterimyndigheten bidrar till ett hållbart samhällsbyggande och ekonomisk utveckling genom att skapa förutsättningar för att bebygga och utveckla fastigheter och samhällets infrastruktur, köpa, äga och sälja fastigheter samt söka, hitta och använda geografisk information och fastighetsinformation.

I tabellen nedan anges vilket område som bidrar till vilket hållbarhetsperspektiv.

	Ekologisk hållbarhet	Social hållbarhet			Ekonomisk hållbarhet
	<i>Miljö- och klimatfrågor</i>	<i>Mänskliga rättigheter</i>	<i>Barns rättigheter</i>	<i>Människors hälsa</i>	<i>Hållbar ekonomi</i>
Miljöskydd	X	(X)		X	
VA	X	(X)	X	X	
OS	X	(X)		X	
SHB	X	(X)	X	X	
Hälsoskydd		(X)	X	X	
Tillstånd		(X)	X	X	
Livsmedel		(X)	X	X	
Lantmäteri		X			X
Myndighet		X			
Arbetsgivare		X	X	X	

Nationella miljö kvalitetsmål

I Sverige och Uppsala är miljö- och klimatfrågorna fortsatt centrala för en hållbar utveckling. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen utgör här en viktig utgångspunkt och Uppsala ska bidra till att de uppnås. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i det arbetet och bidrar till måluppfyllelsen genom tillsyn, kontroll och förrättningar. Nämnden har därför satt upp en riktlinje att de nationella miljö kvalitetsmålen, i alla delar där det är möjligt, ska vara styrande för nämndens prioriteringar, bedömningar och remissvar.

I tabellen nedan anges vilken typ av tillsyn som bidrar till vilket miljö kvalitetsmål.

Nationella miljö kvalitetsmål	Miljöskyddstillsyn	Tillsyn VA och områdesskydd	Hälsoskyddstillsyn
1. Begränsad klimatpåverkan	X		X
2. Frisk luft	X		X
3. Giffri miljö	X	X	X
4. Säker strålmiljö	X		X
5. Ingen övergödning	X	X	
6. God bebyggd miljö		X	X
7. Skyddande ozonskikt	X		
8. Grundvatten av god kvalitet	X	X	
9. Levande sjöar och vattendrag	X	X	
10. Bara naturlig försurning	X		
11. Myllrande våtmarker		X	
12. Levande skogar		X	
13. Ett rikt odlingslandskap	X	X	
14. Ett rikt växt- och djurliv		X	
15. Storslagen fjällmiljö			
16. Hav i balans samt levande kust och skärgård			